

NAŠA ŽILINSKÁ DIECÉZA

4
OPLATÍ SA VYDRŽAŤ!

7
SPÁJA NÁS...

36
VŠÍMAVÍ VOČI
POTREBÁM OKOLIA

Aj takto môžete podporiť časopis Naša Žilinská diecéza!

Inštitút Communio je nezisková organizácia zriadená Žilinskou diecézou.

Venuje sa vydávaniu diecézneho mesačníka, elektronického teologického časopisu Communio-missio, organizovaniu diskusií a prednášok, evanjelizačného ekumenického festivalu Týždeň kresťanskej kultúry...

Ak máte záujem nás podporiť, radi privítame vaše modlitby na úmysel Inštitútu Communio, prípadne vaše príspevky na číslo účtu **IBAN SK88 1100 0000 0029 2684 3940** so špecifickým symbolom **1402** alebo venovaním 2% zo zaplatenej dane.

Obchodné meno alebo názov prijímateľa:
Inštitút Communio, n.o. • Sídlo: Jána Kalinčiaka 1, 010 01 Žilina
Identifikačné číslo (IČO): 45 733 635
Právna forma: Nezisková organizácia

ZO ŽIVOTA DIECÉZY	4 – 25
Lubomír Majtán: Oplatí sa vydržať!	4 – 6
Gabriela Kvasnicová: Spája nás priateľstvo a teraz i trápenie	7 – 11
Gabriela Kvasnicová: CUP v Martine lieči duše medikom	14 – 17
Tomáš Gerboc: 70 rokov od Barbarskej noci	20 – 22
Peter Dubec: Naša katedrála (7. časť)	24 – 25
SELFIE SO ŽILINSKOU DIECÉZOU	26 – 27
Ján Hrkút: Selfie s... Danielou Oremovou	
NEZABUDNUTÉ SVETLO	
Lubica Podoláková, Gabriela Bírová: Do domu nebeského Otca „odišiel“ duchovný otec Kysučanov	28 – 30
Beáta Pekná: Spomienka na Pavla Šadláka	31 – 32
KTO JE MŮJ BLÍŽNY?	33 – 37
DVAJA Z JEDNÉHO PÁRU	38 – 41
Beáta Jarošová: To, čo spolu žijeme, je dar	
CIRKEV A SPOLOČNOSŤ	42 – 43
Zdeno Pupík: Čo nás môže karanténa naučiť?	
Dušan Václav: Možná predzvesť ďalekosiahlych zmien	44 – 45
ROZHOVOR	
Gabriela Kvasnicová: Bez Božieho požehnania je naša námaha zbytočná	46 – 50
Gabriela Kvasnicová: Dobré potraviny sa predávajú samy	51 – 52
RELAX	53 – 56

ROČNÍK: 9. / ČÍSLO: 4 / VYŠLO: 3. 4. 2020

UZÁVIERKA PODKLADOV MÁJOVÉHO ČÍSLA: 15. 4. 2020

VYCHÁDZA: mesačne

Zaregistrované na Ministerstve kultúry SR • EV 4517/12, ISSN 1338-6492

VYDÁVA: Inštitút Communio,

Jána Kalinčiaka 1, 010 01 Žilina, Slovensko

IČO: 45733635, www.icommunio.sk

ADRESA REDAKCIE: Jána Kalinčiaka 1, P.O.Box B-46, 010 01 Žilina, Slovensko

EMAIL: nasadieceza@gmail.com, **TEL.:** 041/5658434

WEB: nasadieceza.sk

IBAN: SK88 1100 0000 0029 2684 3940

ŠÉFREDAKTOR: Zdeno Pupík

ODBORNÁ A DUCHOVNÁ SPOLUPRÁCA: Peter Holbička

VEDÚCI VYDANIA: Miroslav Leitner

REDAKCIA: Beáta Jarošová, Dušan Václav, Gabriela Kvasnicová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Jana Kollárová

SOCIÁLNE SIETE: Juraj Malobický

TLAČ: P+M, Budovateľská 1672/16, Turany

FOTO NA TITULNEJ STRANE: Zdenka Lukáčiková

INZERCIA: nasadieceza@gmail.com

IMPRIMATUR: Tomáš Galis, žilinský biskup, 27. 1. 2012, prot. č. 404/2012.

Akékoľvek kopírovanie publikácie, prípadne jej častí, je možné len po predchádzajúcom písomnom súhlase vydavateľa. Za obsah inzercie zodpovedá objednávateľ.

VÝROBNÉ NÁKLADY: 1 €

EDITORIÁL

VSTAL Z MŔTVYCH A ŽIJE MEDZI NAMI!

PETER HOLBIČKA

Po prvýkrát v mojom kňazskom živote budem sláviť obrady Veľkého týždňa bez veriacich v chráme a moji farníci doma pred televíznou obrazovkou či internetom. Je to zvláštne. Pociťujeme strach, poslúchame authority a chránime sa pred vírusom, ktorý je menší ako náš Boh. Prečo sa zrazu všetko zmenilo a mení? Svet je chorý a potrebuje uzdravenie, len my sme si to nevšímali. Alebo sme to nechceli vidieť? Stovky miliónov katolíckych veriacich celého sveta, a nielen oni, sa v piatok večer 27. marca spojili prostredníctvom médií v modlitbe so Svätým Otcom Františkom, aby vyprosovali zastavenie pandémie Covid-19. Svätý Otec viedol modlitbu na prázdnom Námestí sv. Petra a eucharistickú poklonu pod priečelím baziliky v Ríme. Modlitba sa začala počúvaním Božieho slova z Markovho evanjelia o Ježišovom utíšení búrky na jazere. Homília pápeža Františka bola veľmi silná a adresná. Zasiahli ma najmä tieto slová: „Čo sa tak bojíte?! Ešte stále nemáte vieru?“ Pane, tvoje slovo dnes večer tne do živého a týka sa nás, všetkých. V tomto našom svete, ktorý ty miluješ viac než my, sme napredovali plnou rýchlosťou a cítili sa silní a schopní na všetko. Lakomí po zárobku, nechali sme sa pohltiť vecami a vyčerpať náhlením. Nezastavili sme sa pred tvojimi výzvami, nepohli nami vojny a planetárne nespravodlivosti, nepočuli sme volanie chudobných a našej ťažko chorej planéty. Napredovali sme bezohľadne a mysleli sme si, že navždy zostaneme zdraví v chorom svete. Teraz, keď sa nachádzame na rozbúrenom mori, voláme k tebe: „Zobuď sa, Pane!“ Ježiš sa prebúdzal, aby prebudil a oživil našu veľkonočnú vieru. Ponúka nám kotvu: v jeho kríži sme boli zachránení. Ponúka kormidlo: v jeho kríži sme boli vykúpení. Ponúka nádej: v jeho kríži sme boli uzdravení a objatí, aby nás nikto a nič neodlúčilo od jeho vykupiteľskej lásky. Uprostred tejto izolácie zakúšame, ako nám chýbajú mnohé veci. Čo nám naozaj chýba? Neupadajme do beznádeje, nehrbme sa k zemi, ale vzpriamime sa a zodvihňme hlavu. Pozerajme na toho, ktorý nás nekonečne miluje a pripomeňme si radostnú zvesť Veľkej noci, ktorá je našou záchranou: **Kristus vstal z mŕtvych a žije medzi nami!** ☩

OPLATÍ SA VYDRŽAŤ!

Nie je to ľahké. Môže to trvať aj dvadsať minút. Možno aj viac... Reč je o pašiách – evanjeliom spracovaní dramatických udalostí, ktoré počúvame pri liturgii Veľkého piatka, keď ju sledujeme v televízii alebo na internete.

TEXT LUBOMÍR MAJTÁN, FOTO DEPOSITPHOTOS

SKÚSENOŠŤ Z RÍMA

V Bazilike svätého Petra vo Vatikáne trvá prednes pašií omnoho dlhšie. Ale tam sa nikto nenáhli. Každý, kto sa v tento deň zúčastnil obradov so Svätým Otcom, vie a môže si všimnúť, aký je on sústredený a ponorený do modlitby. Veď liturgické čítania v tento deň sú jedným zo stredobodov obradov.

Malo to približne ten istý priebeh. Dostať sa cez preplnený Rím k vstupu do baziliky, prejsť bezpečnostnou kontrolou a potom sa usadiť v pripravenom sektore. A čakať... Niekedy aj hodinu. Ale

ľudia sa nestážnovali. Pokojne čakali, modlili sa, pripravovali sa na slávenie veľkopiatočkových obradov. Následne sa objavila procesia: asistencia, biskupi a napokon pápež. Všetko prebiehalo v tichu. Smerovalo to k tomu najpodstatnejšiemu – upriamiť našu pozornosť na Ježiša. Nasledoval prednes spomínaných pašií a potom štyridsaťminútový príhovor, ktorý už tradične v tento deň prednášal páter Raniero Cantalamessa, pápežský kazateľ.

ČOŽE JE TO HODINKA...

Máte pocit, že som odbočil od témy tohto príspevku? Tak skúsme ešte

raz. Spomínal som prítomnosť veriacich v chráme hodinu pred začiatkom obradov, aby sa tichou modlitbou a rozjímaním pripravili na to, čo budú v nasledujúcich modlitbách prežívať. Ruku na srdce, ako je to s nami? Kedy bežne počas Veľkonočného trojdna prichádzame do našich chrámov? A ako trávime čas, kým sa začne samotné slávenie? Ďalej som hovoril o neuveriteľnej sústrednosti a pozornosti, s akou pápeži prežívali nielen jednotlivé čítania, ale najmä evanjelium. Počas dní, v ktoré sa Pôstne obdobie „prehupne“ do Veľkonočného, to má aj nás povzbudiť k ešte väčšej sústrednosti pri každom slove, ktoré v ten-

to čas zaznieva a dotýka sa našich srdc. A čo tie dvadsaťminútové pašie a štyridsaťminútový príhovor? Sme ochotní obetovať hodinu na to, aby sme si znovu pripomenuli udalosti, ktoré majú ďalekosiahle následky a už viac ako 2000 rokov udávajú cieľ a zmysel kresťanského života?

PAŠIE AKO CESTA ŽIVOTA

Pašie podľa evanjelistov Matúša, Marka a Lukáša (ktoré sa prednášajú na Kvetnú nedeľu), a tie podľa Jána (čítané na Veľký piatok), sú texty, ktoré podrobne opisujú Ježišovo umučenie, smrť na kríži a jeho pochovanie. Práve pre dĺžku týchto evanjeliových textov si ich mnohí veriaci možno ani náležite neprežijú. Úprimne povedané, myseľ uteká stále niekde inde. Je plná starostí. Preto nás Cirkev vyzýva, aby sme sa na počúvanie týchto čítaní vopred pripravili, aby sme si ich mohli prežiť naplno, porozmýšľať o nich a premeditovať ich. Dnes je už na našom trhu mnoho publikácií, ktoré nás biblicky i duchovne pripravujú na obdobie Veľkej noci.

Nájdime si čas ešte vopred a prečítajme si v pokoji pašiové úryvky. Započúvajte sa do každej vety, do každého slova. Je v nich ukrytá hĺbka a bohatstvo. Sme pozvaní, aby sme udalosti Ježišovho umučenia čítali pozorne, pretože pašie nie sú zbierkou smútku a beznádeje, ale ukazujú cestu života. Láska na kríži totižto nemôže zomrieť a nemožno ju zabiť. Láska víťazí a neustále miluje.

ĽUDSKÉ POHLADY NA JUDÁŠA, BARABÁŠA A JEŽIŠA

Uvedomili sme si niekedy, že centrom týchto biblických úryvkov nie je vyvolať v nás pocity depresie, nemohúcnosti či smútku? Práve naopak, majú v nás vyvolať radosť a vďačnosť za to, čo Ježiš urobil pre každého z nás. On sa v týchto udalostiach dáva do rúk ľudí: Judáš ho zrádza bozkom, kohorta vojakov ho odvádza z Getsemanskej záhrady, ľudský súd ho označuje za zločinca, ktorý sa rúha Bohu, Pilát, napriek svojej nemohúcnosti a nerozhodnosti, vynáša rozsudok, že Kristus je hoden smrti, prehráva duel s Barabášom, akceptuje

posmech rímskych vojakov počas bičovania a oplývania a napokon musí zniesť posmievanie autorít a okoloidúcich, keď na Golgote visí na kríži. To sú tie ľudské pohľady na pašie.

ZMRŤVYCHVSTANIE – LÁSKA NEZOMIERA

Ak sa však na ne pozrieme očami Boha, vidíme Ježiša, ktorý v Getsemanskej záhrade chráni svojich učeníkov. Keď vyriekne „ja som“, jeho nepriatelia cítajú a padajú na zem – Ježiš je ten, kto režíruje danú situáciu. Nad spomínaným ľudským súdom sa môžeme zasmiať, keďže „vierohodní“ svedkovia ani nevedia presne pomenovať Ježišovu vinu, a tak si vymýšľajú a podávajú nepresné svedectvá, ktoré sa dokonca navzájom ani nezhodujú. Pilát je očarený týmto neznámym mužom, pretože dostáva odpoveď, odkiaľ je jeho moc, kde „sídlí“ to pravé kráľovstvo i to, čo je v skutočnosti pravda, ktorú sa mnohí antickí filozofi snažili zadefinovať. Pilát sa pýta na pravdu, a pritom tá najcennejšia a najdokonalejšia Pravda stojí pred ním a rozpráva sa s ním. Ani voľba

Barabáša nie je výhrou, keďže sa tým len potvrdzuje, že v krízových situáciách sa ľudia väčšinou priklonia k rovnakým zloduchom, ako sú oni sami. Nechcú si zvoliť Krista, nechcú sa mu podobať, ba ani nemôžu – ešte potrebujú dorásť do zodpovednosti, úcty a svätosti. A samotná scéna na Golgote? To je v konečnom dôsledku deklarácia kráľovskej hodnosti – Ježiš Nazaretský, židovský kráľ. Tak predsa je to kráľ, ako by uviedol Pontský Pilát.

Kresťania si udalosti Veľkej noci pripomínajú každý rok. Môžeme povedať, že práve v týchto udalostiach spočíva tajomstvo viery: smrť a zmŕtvychvstanie Pána. Vo svätej omši to vyjadrujeme aj zvolaním: „Smrť tvoju, Pane, zvestujeme a tvoje zmŕtvychvstanie vyznávame, kým neprídeš v sláve“. Hovoríme to vo chvíli, keď kňaz ukáže a položí na oltár Telo a kalich s Krvou nášho záchrancu. Jadrom pašií teda nie je samotná udalosť umučenia a smr-

ti, ktorá by nás mala zarmucovať, ale fascinujúca skutočnosť zmŕtvychvstania a oslavy Božieho Syna. Hoci ľud volal „Ukrižuj ho!“ a žiadal zabiť Lásku (Ježiša), On sa na kríži dáva, odovzdáva ducha. Takáto láska nezomiera, ona sa daruje.

NIELEN CESTA NA GOLGOTU, ALE PRÁZDNY HROB!

Evanjelista Ján v dvoch kapitolách svojho evanjelia pozoruhodným spôsobom zachytáva to, čo sa dialo s Kristom od zajatia v Getsemanskej záhrade, cez proces pred Židmi a Pilátom, krížovú cestu a ukrižovanie, až po pochovanie. My chceme veľkonočné udalosti pochopiť hlbšie, nie ich len „pretrpieť“. Chceme hlbšie upriamiť náš pohľad na Kristovo dielo. Nech nás učí pozeráť sa na plnenie Božej vôle. Pašie majú byť pre nás zdrojom sily aj pri našich osobných krížových cestách. Ježiš neprešiel cestu utrpenia s reptaním a nenávisťou,

ale svoj kríž vzal a niesol s láskou. Týmto gestom dáva príklad aj nám, že hoci plnenie Božej vôle môže niekedy pripomínať cestu na Golgotu, zároveň nesie v sebe aj odmenu prázdneho hrobu.

Ježiš nám ukazuje lásku, ktorá sa nedala zlomiť zlobou sveta, ani nenávisťou mocných. Lásku totiž nikdy nemožno zabiť. Láska nemôže iné, len milovať. A miluje nezištne. Láska na kríži nemôže zomrieť; ona sa dáva, darúva sa. Takto sa stáva Ježiš Kristus na kríži darom pre celé ľudstvo. Spomeňme si na tieto riadky, keď budeme sledovať prenos obradov v televízii alebo na internete a stáť tých spomínaných dvadsať minút a trpieť (alebo radšej pozorne počúvať). Oplatí sa vydržať tie chvíle. Viem, sú dlhé, ale vďaka nim tu sme. Nebyť týchto udalostí, nebola by ani smrť a tobôž žiadne zmŕtvychvstanie. A apoštol Pavol to vynikajúco zafinoval – ak Kristus nevstal z mŕtvych, tak naša viera by bola márnou. 🙏

SPÁJA NÁS PRIATEĽSTVO A TERAZ I TRÁPENIE

Vírus COVID-19 zasiahol postupne celý svet. Jeho vyčíňanie pocítili nejakým spôsobom ľudia všade, a teda i naši priatelia a známi, ktorí sa vďaka profesii či životným partnerom udomácnili v bližšej či vzdialenejšej cudzine. Pochopiteľne nás zaujímalo, ako túto novú situáciu zvládajú a či sú v bezpečí.

TEXT GABRIELA KVASNICOVÁ, FOTO ARCHÍV JANY PECKOVEJ, KATARÍNY FATHI, IVANA PLAŠTIAKA
A PETRY A JURAJA KREDATUSOVCOV

MILÁNO, TALIANSKO

Taliansko je smutným rekordérom – má najväčší počet obetí koronavírusu na svete a v počte nakažených je druhé za USA. Najviac postihnutým talianskym regiónom je Lombardsko.

Janka Pecková, stará sa o novorodencov, v Miláne pracuje dvadsať rokov.

Vo februári tu začal prudko stúpať počet chorých a na začiatku marca

i počet mŕtvych. Každý večer o 18-tej sledujeme v hlavných správach aktuálne čísla za ten deň. Nik nevie, kde sa stala chyba. Milánčanom sa vyčítalo, že sa chodili lyžovať do hôr, a tak rozniesli nákazu. No oni skôr utekali pred karneválom, nechceli zostať v preľudnenom meste. Mnohí tam majú svoje chaty a mnohí tam zostávajú ešte i teraz, lebo Miláno je už uzavreté.

Kedy ste začali v Taliansku vnímať, že situácia je naozaj vážna?

Ešte mesiac a pol dozadu som chodila po nemocniciach s novorodencom na vyšetrenia. Žiadne obmedzenia neboli, ani žiadne razantné opatrenia. No už minulý týždeň som sa viedla večer v metre úplne sama a v autobuse do Cremy nás bolo šesť aj s dvoma šoférmi, ktorým končila služba. Milánske ulice sú prázdne. Do mestečka Crema som sa presťahovala z Milána

a prenajala som si dom pred dvoma rokmi. Od Milána je vzdialené asi 40 kilometrov. Rovnako je odo mňa vzdialené aj mesto Bergamo, ktoré je na tom z celého Lombardska najhoršie. Každú noc odtiaľ vojenské autá zvážajú mŕtvych do vzdialenejších miest na kremáciu, lebo tam to už kapacitne nezvládajú. Včera (24. marca – pozn. red.) prepustili z nemocnice pacienta jeden, 38-ročného muža z mestečka Codogno, odkiaľ sa nákaza začala šíriť do celého Talianska. Crema je odtiaľ vzdialená len 25 kilometrov. Napriek tomu, že je to mladý vyšportovaný človek, jeho stav bol asi týždeň úplne kritický. Celé Taliansko v médiách sledovalo mesiac a pol všetko, čo sa okolo neho dialo. Pri prepustení z nemocnice porozprával v televízii o tom, čo prežíval, aké to bolo strašné, keď nemohol dýchať. Nik však neprišiel na to, kto bol pacient nula. Myslím, že dnes si v Taliansku už

nik nemyslí, že sa ho to netýka a že to nie je vážne.

Aké sú dnes opatrenia v talianskych mestách v boji proti šíreniu nákazy? Veria ľudia ešte politickým špičkám?

Premiér tvrdil, že sme na koronavírus dobre pripravení. A dnes sme v situácii, keď nám kolabuje zdravotníctvo a my nemáme ani len rúška. Chorým sa už ani nedostáva ošetrovanie, už tu zomrelo na nákazu takmer 60 lekárov, lebo boli do služby povolani i doktori na dôchodku. Do lekárne ani nemusím vstúpiť, lebo už na dverách visí cedulka, že nemajú rúška ani dezinfekciu. V Taliansku teraz platí zákaz vychádzania. Môžem ísť len na nákup, a len do najbližšieho obchodu od bydliska a v rukách musím mať dekrét s odôvodnením, prečo som vyšla von. Do supermarketu môžu vstupovať naraz len dvaja ľudia, a tak ostatní čakajú vonku. V praxi to vyzerá asi tak, že keď ideš ráno nakúpiť, vrátiš sa asi tak o jednej poobede, lebo celý čas stojíš v rade.

Ty môžeš porovnávať. Ako situáciu prežívajú ľudia v Miláne a ako v menších mestách?

V menších mestách si ľudia mysleli, že oni sú na tom lepšie ako veľké mestá, teraz to už neplatí. Tí, čo bývajú na vidieku, majú momentálne výhodu aspoň v tom, že môžu ísť do záhrady. V meste sú zatvorené i parky a nikto nesmie bezdôvodne vyjsť na ulicu. Situácia začína byť náročná už i na psychiku, a to hlavne pre lekárov, zdravotnícky personál a tých, čo opatrujú starých ľudí. Všetci si uvedomujú, že to môže trvať i niekoľko mesiacov. Televízia začala preto vysielat každé ráno o siedmej hodine sv. omšu so Sv. Otcem.

A čo mladí ľudia? Pochopili, že musia byť disciplinovaní, ak sa chcú uchrániť pred nákazou?

Teraz sú tu všetci veľmi dobre organizovaní. Školáci dostávajú svoje lekcie každý deň cez video presne

tak, akoby boli v škole, dokonca by táto situácia ani nemala ovplyvniť riadne ukončenie školského roka. Bez certifikátu nikto nejde von, inak mu hrozí pokuta 3 až 4 tisíc eur. Do práce chodia iba také profesie, ako lekári či opatrovatelia, nedá sa prechádzať ani z jednej oblasti do druhej, obmedzená je i vnútroštátna preprava vlakmi a lietadlami. Cestujú len tí, ktorí musia kvôli práci.

Je istá teória, že v Taliansku je preto tak veľa mŕtvych, lebo vírus ubližuje hlavne starším ľuďom a Taliani žijú vo viacgeneračných rodinách. Súhlasíš s tým?

Na juhu možno, ale na severe to nie je veľmi vidieť. Platí však, že v Taliansku je veľa starých ľudí, každoročne je tu viac úmrtí ako pôrodov. Vláda intenzívne vyzýva ľudí, aby deti teraz nenavštevovali svojich starých rodičov a vnúčatá prastarých rodičov.

PARÍŽ, FRANCÚZSKO

Francúzsko v nedeľu 22. marca vyhlásilo v súvislosti so šíriacou sa nákazou koronavírusu stav zdravotnej núdze. Prudko tam stúpa počet nakazených i tých, ktorí ochoreniu podľahli. V smutných štatistikách je i 16-ročné dievča. Nemocnice prestávajú zvládať nápor a starostlivosť o chorých.

Katarína Fathi, tlmočnica, prekladateľka, v Paríži žije so svojou rodinou vyše tridsať rokov.

Od utorka (17. marca – pozn. red.) sa nemôžeme voľne pohybovať vonku. Výnimkou je len nákup potravín, liekov, nevyhnutná návšteva lekára, pomoc odkázaným, presuny do práce. Povolené je tiež ísť si zabehať, ale len na hodinu a v okruhu jeden kilometer od bydliska a individuálne. To platí pre všetky presuny. Každý musí mať písomné potvrdenie s odôvodnením pohybu vonku, ktoré je potrebné vždy nanovo vytlačiť, uviesť dátum, hodinu opustenia bydliska, inak bude postihnutý pokutou. Pôvodne bola vo výške 38 eur, teraz až 135 eur. Ak niekoho pristihnú vonku viackrát bez potvrdenia, pokutu mu ešte zvýšia.

Majú Francúzi dôveru, že politické špičky dokážu prijať účinné opatrenia v boji s koronavírusom?

Prezident Macron už 12. marca vo večernom televíznom prejave na jednej strane vyzýval ľudí, aby nechodili von, no na druhej strane sme tu mali v nedeľu komunálne voľby (15. marca – pozn. red.) a k účasti na nich ľudí povzbudzoval. Postavené na hlavu. Dopadlo to tak, že pekné počasie skôr mnohých vylákalo do parkov alebo za športom, ako do volebných miestností. Dokonca bolo vidieť zhľuky ľudí na ulici. Ministerka zdravotníctva Agnes Buzynová sa vyjadrila, že prezidenta Macrona upozorňovala ešte v januári, že sa na Francúzsko valí epidémia koronavírusu ako vlna tsunami. No nikto vraj na to nereagoval. Buzynová nakoniec kandidovala na miesto starostky Paríža, lebo tesne pred voľbami vládna strana stiahla svojho kandidáta kvôli sexuálnej afére. Na jej miesto nastúpil mladý poslanec, lekár neurológ, Olivier Véran. Aj on upozorňoval na to, že koronavírus môže spôsobiť pandémiu. A stále sa nerobili žiadne prísnejšie opatrenia. Chodilo sa tu do reštaurácií, do kín, do parkov. Teraz sledujeme ako v Mulhouse stavajú polnú nemocnicu. Už na

nej pracujú takmer týždeň a stále nie je hotová (otvorená bola 23. marca – pozn. red.), a to má kapacitu iba 30 postelí! Primátor Nice, ktorý bol infikovaný na koronavírus i so svojou manželkou, sa stal veľkým propagátorom lieku, ktorý mu pomohol vyliečiť sa. Ide o liek, ktorý sa používa už od roku 1945 na liečbu malárie, no pre niektoré rizikové skupiny pacientov môže byť nebezpečný. Mnohí lekári i farmaceutické firmy odôvodňujú, prečo by sa nemal používať. Profesor Didier Raoult zo špecializovanej kliniky v Marseille prezentoval, naopak, veľmi dobré výsledky pri liečení dobrovoľníkov. Keď sledujeme tieto diskusie v televízii, nedá sa zistiť, či ten boj je o životy ľudí alebo len o záujmy farmaceutických firiem.

Teraz, keď denne prichádzajú správy o náraste chorobnosti, sú ľudia disciplinovaní, berú situáciu vážne?

Francúzi sú vo všeobecnosti nekontrolovateľní. Každý tu chce mať slobodu, každý chce mať demokraciu. Tu sa ani veľmi rúška nenosia, lebo ich ani niet, a tak nie sú prikázané. Pekné počasie láka ľudí von. V našom dome bývajú mladé rodiny s deťmi. Zvykli si strieďať sa na dvore, aby si mohli deti pobehať. No chlapcov, ktorí si chceli zahrať futbal na neďalekom ihrisku, hneď policajti zahnali. Polícia kontroluje i parky, ktoré napokon boli zatvorené. Život v Paríži sa evidentne spomalil. Blízko nás je stredná priemyselná škola. Normálne tu býva veľmi rušno, a teraz je celé okolie úplne vyludnené. Mnoho Parížanov zvykne odchádzať na víkend do prázdninových domov do Normandie, na bretónske ostrovy a nielen na tieto miesta. Od polovice marca platí zákaz cestovať, a tak mnohí radšej odcestovali tam, aby nemuseli byť zavretí v malých bytoch. Domnievam sa, že takto sa roznáša nákaza do malých miest. Parížania boli kritizovaní miestnymi obyvateľmi za svoj egoizmus, a tiež preto, že v týchto oblastiach

nie je zdravotníctvo pripravené na veľký prílev ľudí mimo sezóny.

Ako sa dotkla táto situácia teba a života tvojej rodiny?

Kvôli mojej profesii väčšinou pracujem z domu, a pokým som nepotrebovala ísť na nákup, ani som si to veľmi neuvedomovala. Prvý kontakt s realitou bol dlhý rad pred obchodom s potravinami a pri pokladni ľudia v metrových odstupoch. A to, čo som chcela kúpiť, akurát nemali. Nejaké zásoby doma mám, nie je to také zlé. Manžel teraz funguje na home office. V Paríži navštevujem malé slovenské kresťanské spoločenstvo. Na začiatku marca sme ešte mali slovenskú sv. omšu, no ďalšia už byť nemohla. Neuskutočnil sa, žiaľ, ani koncert žilinského Štátneho komorného orchestru s Lúčnicou, ktorý mal byť práve v kostole Madeleine, sv. Márie Magdalény, v centre Paríža, kde pôsobí naša Slovenská katolícka misia. Je nám to ľúto, veľmi sme sa tešili. V máji sme zasa plánovali ísť spolu na púť do La Salette, dokonca sme už i s manželom zaplatili. Vyzerá to tak, že sa púť bude musieť zrušiť. Naš pán farár Imrich Tóth však zorganizoval s pomocou ďalších krajanov piatkové večerné spoločné modlitby a krížovú cestu cez internet. Aspoň takto zostávame v kontakte. Moje deti sú už dospelé. Dcéra býva na opačnom konci Paríža. Je advokátkou, a tým, že je slobodná, nemala potrebu si doteraz ani veľmi vybaviť svoju kuchyňu. Zvyčajne pracuje do večera, a potom sa chodíva s priateľmi najesť do reštaurácie. Takto tu žijú spravidla všetci mladí. Teraz mi písala, ako si bola kúpiť hrniec a kuchársku knihu. Syn je architekt a pracuje na ostrove Mayotte, ktorý je francúzskym zámorským územím a patrí do súostrovia Komorských ostrovov. I keď je tam vysoká kriminalita a mávam o neho strach, teraz je to asi lepšia alternatíva, ako vrátiť sa do Francúzska. Býva pri mori, má k dispozícii veľkú záhradu, čerstvé ovocie...

ATLANTA, ŠTÁT GEORGIA, USA

O Spojených štátoch amerických sa v súvislosti s pandémiou COVID-19 hovorí ako o novom epicentre, nové prípady nákazy tam pribúdajú závažnou rýchlosťou. Rozhovor sme zrealizovali 25. marca a v čase uzávierky tohto čísla začal platiť v Georgii zákaz vychádzania, povolený je len nákup potravín, liekov a návšteva nemocníc.

Ivan Plaštiak, zástupca riaditeľa súkromnej strednej školy, v Atlante žije dvadsať rokov.

Čo sa mňa týka, tak najväčšiu zmenu pociťujem v tom, že sme zavreli školu a učíme cez internet. Aj napriek tomu, že sme Google Classroom school už tri roky, tak toto nás dostalo do úplne iných levelov. Študenti sa musia prihlásiť na 45 minút každú vyučovaciu hodinu a hodina prebieha pomocou videokonferencií a prezentácií. Potom majú päť minút pauzu a idú na ďalšiu hodinu. Poobede sú učitelia pripojení ešte ďalšie dve hodiny, ak by niekto potreboval konzultácie. To je veľmi zaujímavá a rýchla zmena, keďže sme dostali doslova a do písmena 20-minútový tréning a tri hodiny sme si to potom skúšali medzi sebou. Druhý deň sme začali učiť. Myslím si, že po týždni a pol to konečne začína vyzeráť celkom normálne, keďže najväčšie problémy sme s tým mali my učitelia.

Kedy ľudia prvýkrát pocítili, že sa pandémie dotýka ich osobných životov?

O víruse sa hovorilo už dávno, ale zavretie škôl prišlo naozaj zo dňa na deň. Keďže my sme súkromná škola, tak sme zatvorili len na dva týždne, a potom sa situácia opäť prehodnotí (rozhovor sme robili 25. marca – pozn. red.). Momentálne to vyzerá tak, že budeme zavretí až do Veľkej noci, keďže máme predtým jarné prázdniny. Potom sa uvidí. Celá táto situácia je dosť náročná najmä pre rodiny, keďže minimálne jeden rodič musí zostať s deťmi doma. Ja chodím do školy každý deň, keďže je pre mňa jednoduchšie učiť a riadiť školu z mojej kancelárie.

Cesty sú prázdne. Pred vírusom mi cesta do práce trvala 50 minút, teraz 20. Takže aspoň niečo je na tom pozitívne. Obchody majú obmedzené hodiny, reštaurácie síce uvaria, ale podajú ti jedlo len cez okienko. Ľudia to podľa mňa stále neberú vážne, keďže tu v Atlante to naozaj nie je zlé. Ale to nehovorím o Amerike, ale len o Georgii. V Kalifornii je to zlé, vo Washingtone takisto a New York je postihnutý veľmi vážne tiež. Z môjho osobného pohľadu sú nezodpovední najmä mladí ľudia. Väčšinou vysokoškooláci, keďže oni zrazu majú veľmi veľa času na párty, zábavy a stretnutia.

Je podľa teba reálne, že sa Amerika stane epicentrom nákazy?

USA a epicentrum? Neviem. Najviac postihnuté budú určite veľkomestá. Tu je veľmi citelný rozdiel medzi životom v meste a mimo mesta. Napríklad, keď hlásia silnú búrku, tak obchody v Atlante vyzerajú, že ich niekto vykradol. Sneh, tornádo, vírus..., rovnaký scenár. Ideš 50 kilometrov za Atlant, a tam sa nič nedeje. Ľudia majú studne, vypestujú si, dochovávajú, ulovia. Momentálne je iné to, že starostovia „zatvárajú“ mestá od určitej hodiny. Takže keď idem z práce domov okolo 22. hodiny,

tak stretnem na ceste možno 50 áut. Predtým 20 tisíc.

Veria ľudia prezidentovi alebo iným politickým autoritám?

Ľudia prezidentovi veria, ale nie je to na ňom samotnom. Tu je politická scéna rozdelená na republikánov a demokratov. Ja by som povedal, že na republikánov a tých, čo sú proti Trumpovi. Je to veľmi zvláštna situácia, keďže ekonomický stimul nemohol prejsť senátom len preto, že ho navrhoval Trump. A to aj napriek tomu, že sa mali nakúpiť dýchacie prístroje, respirátory a ochranné pomôcky. Demokratov prosto vôbec nezaujímalo to, že sa tým zvyšuje riziko šírenia vírusu. A ľudia to začínajú vnímať. Ale opäť je to o mestách, ktoré chcú mať istotu a zabezpečenie a dedinách (horách), ktoré chcú mať slobodu. A žabomyších vojnách politikov.

Ako je to s dostupnosťou ochranných pomôcok?

Ani neviem, ak bude zle, dám si šatku. Za celú dobu som tu stretol len štyroch ľudí s rúškom na tvári. S osobnou dezinfekciou nie je problém, prostriedky sú.

Ako vnímate situáciu v Európe?

Európu, pochopiteľne, sledujem viac ako ostatní a áno, priznávam, že je to zlé a môže byť horšie. Ja si však myslím, že je to zlé každý rok, len sa o tom nepísalo. Len tu v USA minulý rok zomrelo 61 tisíc ľudí na obyčajnú chrípku. Ľudia sa na to pozerajú tak, že každý rok máme nejaký vírus – prasacia chrípka, vtáčia chrípka, West Nile vírus, ZIKA, SARS, atď... Teraz máme COVID. Momentálne zomrelo v USA niečo vyše sto ľudí (25. marca - pozn. red.), takže aj to môže byť príčina toho, že si ľudia neuvedomujú vážnosť situácie. Ale späť k Európe. Panika je zlá, bude to mať neskutočné ekonomické dôsledky, no a, samozrejme, ak sa smrť dotkne našich najbližších, tak je to vždy tragédia.

DUNDAS, 60 KM OD TORONTA, KANADA

O Kanade v súvislosti s novým koronavírusom u nás veľa správ nemáme. Najviac spomínaná je manželka kanadského premiéra Justina Trudeaua, ktorá bola pozitívne testovaná po návrate z Veľkej Británie a ešte zaujal zvýšený predaj marihuany.

Petra a Juraj Kredatusovci, IT špecialista a ekonómka.

Pred dvadsiatimi rokmi prišli bývať do Toronta a pred niekoľkými rokmi sa presťahovali na vidiek do mestečka Dundas.

Juraj: Zdá sa, že v Kanade sme aspoň dva týždne pozadu oproti Európe. Tretí marcový týždeň mali u nás deti jarné prázdniny a po nich už školy neotvorili. Každým dňom sa situácia mierne zhoršuje a sprísňujú sa opatrenia. Uzatvorili hranice s USA, postupne pozatvárali firmy, reštaurácie sú síce otvorené, ale jedlo si musíš zobrať so sebou. Otvorené sú obchody s potravinami a obchody, ktoré ponúkajú bežný spotrebný tovar. V predajni smie byť maximálne päť ľudí. Momentálne sme na čísle 5500 nakazených (28. marca – pozn. red.).

U nás nastala doba rúšková, dokonca ich nosenie je povinnosť. Nosia ich aj Kanadania?

Petra: Tu nosia rúška len Číňania, inak nikto. Keď sme išli s Jurajom nakupovať, my sme si ich dali,

dokonca i okuliare a čiapky na hlavy. Dost sme vynikali. Kanadania to zatiaľ veľmi vážne neberú. Dokonca aj náš nákup vyzeral inak. Ostatní mali vo vozíku tak po tri veci a náš bol kopcom plný. Tu napríklad nikomu nenapadne zásobiť sa múkou.

Juraj: V Kanade sa vyprázdnil len regály s toaletným papierom a vlhčenými utierkami. Nás ten socializmus vycvičil. Kanadania neberú do úvahy, že nakazených môže byť v krajine oveľa viac ľudí, ako udávajú štatistiky. Veria číslam a nechápu, že realita môže byť úplne niekde inde, lebo to číslo je len výsledkom testovania malého percenta ľudí.

Petra: Vo všeobecnosti máme takú skúsenosť, že Kanadanom akoby chýbala schopnosť vnímať veci v súvislostiach alebo predvídať. Je to vidieť napríklad v tom, ako prístupujú k svojim deťom. Tu majú deti veľmi voľnú výchovu. Žije tu však mnoho emigrantov, a tí sa správajú úplne inak. Dá sa to pozorovať i v bežných situáciách. Napríklad kanadské deti majú problém zvládať v škole francúzštinu, deti emigrantov majú oveľa lepšie školské výsledky.

Ako je to teda u vás s testovaním?

Petra: Na začiatku testovali len ľudí, ktorí prichádzali z Číny alebo Talianska. Keď zaznamenali i lokálny prenos, postupne začali zvyšovať počet testovaní. Dnes (29. marca – pozn. red.) robia približne 9 tisíc testov denne.

Juraj: Testujú hlavne zdravotné sestry, lekárov a tých, ktorí sú kvôli svojej profesii vystavení nákaze. Vláda začala s opatreniami pomaly, ale teraz sa veľmi snaží. Premiér, aj keď je v karanténe, každý deň sa online prihovára.

Petra: Sme doma a vieme, že v tom nie sme sami, že je o nás postarané.

To ste prví, ktorí pri našich rozhovoroch s krajanmi takto chvália opatrenia vlády...

Juraj: My máme federálnu i provinčnú vládu a aj keď jedni sú liberáli a druhí konzervatívci, perfektne spolupracujú a snažia sa ľuďom situáciu čo najviac uľahčiť. Napríklad na elektriku máme normálne tri tarify – nočný prúd, víkendovú tarifu a tarifu pre pracovné dni. Od začiatku karantény majú všetci najlacnejšiu elektrinu stále. Alebo keď zatvorili školy, rodičom zdvihli rodinné prídavky. Tiež vyšiel zákon, že ťa nikto teraz nesmie vyhodiť z podnájmu, keď nezplatíš. Pre firmy, ktoré museli zavrieť svoj biznis, platia rôzne úľavy na odvodoch, na pôžičky platí polročný odklad splátok. Zdravotníkom, predavačkám a ďalším profesiám, ktoré teraz musia zostať pracovať, zdvihli platy.

Petra: Ak niekoho teraz dočasne prepustia z práce, môže hneď požiadať o podporu v nezamestnanosti. Normálne sa dá ísť na podporu až po troch mesiacoch pri strate zamestnania. Od apríla platí, že každý, koho teraz prepustia, dostane podporu 2 tisíc CAD na mesiac po dobu štyroch mesiacov a podnikatelia dostanú podporu až do výšky 75 percent z výplaty pre zamestnanca, aby ho nemuseli prepustiť. No robia aj opačné opatrenia. Dve ženy už skončili vo väzení za nedodržanie karantény. Dokonca zriadili telefónnu linku, kde možno nahlásiť firmy, ktoré nedodržia nariadenia. Zastavili tiež nekalý obchod s dezinfekčnými prostriedkami.

Juraj: Tí, čo nakúpili haldy toaletného papiera s tým, že ho teraz výhodne predajú, majú smolu, nemôžu ho ani vrátiť do obchodu.

Ako sa táto situácia dotkla vašej rodiny?

Petra: S nami už býva len 11-ročná Vaneska. Počas jarných prázdnin sme s ňou chceli ísť do tepla na Kubu, no keď sme videli, ako sa nákaza šíri, odvolali sme to. Syn je na univerzite a skúšky robí momentálne online. Staršia dcérka už univerzitu absolvovala a pracuje

na manažérskej pozícii vo firme, ktorá dodáva súčiastky pre kamióny. A keďže kamióny teraz treba, musí chodiť do práce.

Juraj: Ja môžem svoju prácu robiť aj na dialku. Chodím z domu len na prechádzky. Kúsok od nášho domu je les a v okolí asi sto vodopádov. Je si tu kde vyjsť.

A ako je to s tou marihuanou?

Juraj: To i nás pobavilo. Odôvodnené to bolo tým, že keby zavreli obchody s alkoholom a marihuanou, mohli by mať niektorí zdravotné problémy a zbytočne by zaťažovali nemocnice, ktoré sa musia sústrediť na pacientov s koronavírusom. 🌿

Čo robiť? Koho sa pýtať? Odkiaľ začať?

TEXT TOMÁŠ GALIS, ŽILINSKÝ BISKUP, FOTO ALOJZ MIČIETA

Počas mimoriadneho stavu v našej spoločnosti v týchto dňoch si často kladieme niektoré otázky. Napríklad: Čo robiť? Koho sa pýtať? Odkiaľ začať?

Vieme, že pôstne obdobie je „posvätný čas“, keď s „duchovnou radosťou konáme pokánie“ a „prinášame obevy a dary, ktoré sa nám stanú posilou pre večný život“. To nie je o smútku, o strachu, o neistote, ale o nádeji, o vzájomnom povzbudzovaní a o ochote otvárať sa pre druhých.

Skrze vieru máme radostnú skúsenosť, že my nie sme pôvodcami svojho bytia, stvoriteľmi seba samých. Vieme, že už pred narodením sme boli chcení a milovaní. Ľudská sloboda znamená byť v radosťi a v rozsiahlom priestore Božej lásky na jednej strane, a jeden s druhým a pre druhého na strane druhej. Boh a človek nestoja proti sebe v mocenskom zápase o ovládnutie sveta. Boh Stvoriteľ chce človeku pomáhať riadiť samého seba.

Štvrtá pôstna nedela sa nazýva aj „laetare“. Toto latinské sloveso znamená nielen radovať sa, ale predovšetkým prinášať úrodu, zúrodňovať.

V Pastoračnom pláne Katolíckej cirkvi na Slovensku sme sa povzbudzovali, aby sme neboli uzavretí, ale komunikatívnejší smerom do vnútra Cirkvi, ale aj smerom navonok voči spoločnosti. A to: ohlasovaním radostnej zvesti a osobným dávaním svedectva, slávením liturgie ako vrcholom činnosti Cirkvi, lebo z nej pramení životodarná sila, a konkrétnou službou lásky odpovedajúcou na naliehavé potreby našich čias. Zdvihnime hlavy a budme príkladom pre ostatných, majme rešpekt a úctu pred svetskou autoritou a riadme sa pokynmi kompetentných, aby sme minimalizovali rozširovanie vírusu.

Zvlášť chcem povzbudiť vás, milí rodičia, aby sa naše rodiny, ktoré táto situácia chtiac-nechtiac spojila, stali „domácou cirkvou“, miestami domácich chrámov, kde sa spoločne stretávame v modlitbe, pri čítaní Svätého písma a iných domácich pobožnostiach, napríklad krížovej cesty, svätého ruženca, Korunky Božieho milosrdenstva, litánií a podobne. Teraz je tu priestor aj

čas, aby sme si osobne hovorili o svojej viere, spoločne slávili domácu liturgiu, spoločne stolovali a povzbudzovali sa k vzájomnej službe a láske.

Prostredníctvom televíznych kanálov a sociálnych sietí máme veľa možností a príležitostí, ako byť aspoň takto sprostredkované účastnými na svätých omšiach. Počas nich odporúčam duchovné sväté prijímanie.

Veľmi ma povzbudilo a rozradostnilo svedectvo jednej starej mamy, ktorá mi rozprávala plnú hrdosti a radosťi, ako jej dcéra so svojou rodinou prežívali nedeľnú svätú omšu vo svojom byte. Ukázala mi aj selfie, ktoré jej poslali. Deti aj rodičia boli oblečení do nedeľných šiat, sedeli na stoličkách, pozerali na obrazovku, a pritom sa modlili a spievali nedeľnú liturgiu.

Spomínam si na Svetové dni mládeže v Rio de Janeiro, keď pápež František v záverečnom príhovore – na otázky mladých: „Odkiaľ začať? Koho sa pýtať? Ako a s kým začať?“ – poradil príkladom: Ktosi sa raz pýtal Matky Terezy z Kalkaty, čo by sa malo v Cirkvi zmeniť. A ona odpovedala: Ty a ja! Bola to rozhodná žena. Vedela, odkiaľ začať. Aj ja si dnes privlastňujem slová Matky Terezy a pýtam sa vás: Začneme? Odkiaľ? Od teba a od mňa. Nech sa každý znovu v tichu opýta: Ak mám začať od seba, odkiaľ a ako začnem? A každý nech otvorí svoje srdce, aby mu Ježiš povedal, odkiaľ, ako a s kým začať.“ Nebojme sa, Ježiš žil včera, žije dnes a bude žiť naveky – On je Cesta, Pravda a Život! 🙏

PODĽA FRANCÚZSKÉHO ORIGINÁLU PRELOŽIL JOZEF ŠELINGA

O ČOM JAR NEVEDELA?

Bolo to v marci 2020.

Ulice boli prázdne, obchody zatvorené, ľudia nemohli vychádzať.

ALE JAR O TOM NEVEDELA. Kvety začali kvitnúť, slnko svietiť, vtáci spievať. Aj lastovičky sa už chystali priletieť. Nebo bolo modré. Ráno prichádzalo skôr.

Bolo to v marci 2020. Mládež musela študovať on-line a hľadať, ako doma vyplniť čas. Ľudia nemohli nakupovať ani ísť do kaderníctva. Miesta v nemocniciach sa veľmi rýchlo míňali, lebo ľudia sa ďalej infikovali.

ALE JAR O TOM NEVEDELA. Prišiel čas ísť do záhrady. Všetko sa začalo zelenáť.

Bolo to v marci 2020. Ľudia začali mať obmedzený pohyb, aby chránili starých, rodiny a deti. Žiadne stretnutia, žiadne slávnosti, žiadne veľké rodinné oslavy. Strach sa stal reálnym. Dni sa nelíšili jeden od druhého.

ALE JAR O TOM NEVEDELA. Jablone, čerešne a iné stromy začali kvitnúť. Listy sa začali rozvíjať.

Ľudia v rodinách viac čítali, hrali sa a učili jazyk. Spievali na balkónoch, nabádali susedov robiť podobne. Učili sa novému jazyku - Byť solidárny - a začali vnímať aj iné hodnoty. Vo svete, ktorý sa zastavil a v ktorom sa ekonomika začala rútiť, si ľudia začali viac uvedomovať dôležitosť zdravia a utrpenia.

ALE JAR O TOM NEVEDELA. Kvety nechávali priestor ovociu. Lastovičky už prileteli a vtáci si začali stavať svoje hniezda.

A po čase prišiel deň oslobodenia. Ľudia sa z médií dozvedeli, že vírus prehral. Vyšli do ulíc, spievali i plakali. Bez masiek a rukavíc sa navzájom objímali.

Takto prišlo leto. A PRETOŽE JAR O TOM NEVEDELA, pokračovala a bola tu napriek všetkému. Bola tu napriek vírusu, strachu a smrti. NAUČILA ĽUDÍ, AKÚ MOC MÁ ŽIVOT.

P.S. Priatelia, už čoskoro oslávim ŽIVOT A VZKRIESENIE v Ježišovi, ktorý premohol smrť. Túto Veľkú noc v radosnom tichu srdca mimo chrámu poďakujeme, že nás neopúšťa napriek všetkému a že je pre nás spoľahlivou baňou tej opravdivej božskej nádeje, že Boh má vo všetkom navrch, nech sa deje čokoľvek!

**REHOL'NÉ
SESTRY**
v spolupráci
s **TELEKOMOM**
ponúkajú

BEZPLATNÚ
 LINKU
PRE SENIOROV

vírusová solidarita

**štart
31.3.**

pondelok - piatok

volajte

0800 188 610

od 9:00 do 18:00

Centrum univerzitnej pastorácie v Martine LIEČI DUŠE MEDIKOM

Jesseniova lekárska fakulta v Martine je súčasťou Univerzity Komenského v Bratislave. Medikov vychováva od roku 1969, no duchovného vedenia sa študenti dočkali až v roku 2015, keď tu zriadili Centrum univerzitnej pastorácie (CUP). Univerzitný kaplán Michal Žiaran nám povedal viac.

TEXT GABRIELA KVASNICOVÁ, FOTO AUTORKA A ARCHÍV CUP MARTIN

Na Jesseniovej lekárskej fakulte v Martine študuje približne dvetisíc študentov. Najpočetnejšie zastúpenie má odbor všeobecné lekárstvo, kde prijímajú každý rok okolo 130 študentov, pre zubné lekárstvo približne desať a v odboroch, ako sú ošetrovateľstvo, verejné zdravotníctvo a pôrodná asistancia je v každom ročníku približne dvadsať študentov. Centrum univerzitnej pastorácie bolo oficiálne zriadené 1. júla 2015 a odvtedy tu pôsobí i kaplán Michal Žiaran. No už predtým sa snažili kňazi, ktorí pôsobili v Martine a vo Vrútkach, byť medikom nápomocní. Za všetkých spomenieme zosnulého Milana Žilu, ktorý ako vyštudovaný lekár mal pre nich veľké pochoopenie, či nemocničný kaplán Juraj Jendrejovský.

MARTIN AKO NA DLANI

Neveľká internátna izba na desiatom, a teda najvyššom poschodí

vysokoškolských internátov v Martine, je prerobená na kaplnku už od roku 1989. Vyžiadali si ju vtedy sami študenti. Z jej balkóna je vidieť mesto Martin i s okolitými kopcami ako na dlani. Od začiat-

ku v nej stojí veľký drevený kríž s Ježišom. Stala sa priestorom pre pravidelné bohoslužby, spovednicou či len miestom pre stíšenie, modlitbu. Je akosi oázou, kde pri náročnom štúdiu čerpajú mla-

dí duchovnú posilu. Univerzitný kaplán Michal Žiaran vie veľa o tom, ako veľmi potrebujú cítiť, že nie sú na to sami. Každý deň pre nich slúži sv. omšu, je im k dispozícii, keď sa potrebujú vyspovedať, alebo len porozprávať, poradiť či vyžalovať. „Naše univerzitné pastoračné centrum je špecifické tým, že gro študentov sú medici. Náročnosť a špecifickosť ich štúdia, svet, v ktorom sa pohybujú i problémy, ktoré riešia, sú odlišné od tých, ktoré majú ich rovesníci na iných typoch škôl. Žijú akoby vo svojom špeciálnom svete.“

NAŠIEL SOM SA TU

Kaplán Michal Žiaran má k dušiam medikov blízko. Ako hovorí: „Našiel som sa tu.“ Sám najskôr vyštudoval elektrotechniku na Žilinskej univerzite, odkiaľ smeroval na teológiu. Najskôr absolvoval tri roky v Nitre a ďalšie tri v Ríme. „V Ríme som si urobil master z bioetiky. Ani som vtedy netušil, ako sa mi bude hodiť,“ dodal. „Povolanie lekára je pre mňa fascinujúce. Viem si predstaviť, za iných okolností, že by som pracoval ako lekár alebo ako záchranár,“ s úsmevom dodáva. „Sestra i švagor sú lekári, často sa spolu zhovárame o ich práci.“ Študentom pripomína, že „lekár je pomáhajúce povolanie, nedá sa robiť len pre peniaze. Je dôležité, aby nezabudli, prečo sa rozhodli pre túto prácu.“

PREŽÍVA TO S NIMI

Počas nášho rozhovoru, ktorý sa odohrával v spomínanej kaplnke, bolo počuť na chodbe kroky. Pán kaplán spozornel: „To budú zubárky, idú zo skúšky,“ a vyšiel im naproti, „tak ako, môžem gratulovať?“ Mohol. Spravili všetky tri a otcovi Michalovi spadol zo srdca kameň, akoby bol na skúške on. Vysvetľoval nám, ako je pre študentov skúškové obdobie veľmi náročné na psychiku. Je časom celodenného štúdia a prípravy

na skúšku, ale tiež priestorom na zamýšľanie a upratovanie v živote. „Musia zvládnuť množstvo učiva, no tým, že vtedy nemajú cvičenia a prednášky, majú viac času premýšľať nad sebou. Prichádzajú častejšie ku spovedi alebo sa potrebujú len porozprávať,“ vysvetľuje. Priznal, že o niektorých takto exponovaných študentov má strach, aby neprepínali príliš, lebo: „Lahko sa môže stať, že to „preženu“. Na niektorých vidieť, že to vyhocujú, za každú cenu chcú mať lepšiu známku, ako napríklad spolubývajúci. Majú problém zvládnuť sami seba. Bojím sa, aby im to neublížilo,“ priznáva. Spomína si na jedného študenta, ktorý chcel mať tak veľmi z anatómie „áčko“, až ho to zmenilo osobnostne a zanechalo to na ňom psychické následky. Na medicínu do Martina sa ročne hlási asi tisíc študentov z celého Slovenska, z ktorých si tam vyberú približne stoštyridsať najlepších. „Jeden z problémov, s ktorým sa

študenti stretávajú na začiatku štúdia, je, že si musí každý najskôr uvedomiť, že už nie je najlepší z triedy, lebo tu sú najlepší všetci. Zrazu sa cíti ako šedá myška. Dosiahnuť najvyššie hodnotenie na každej skúške nie je vždy reálne. Závisí to od mnohých skutočností. A potom sa musí zmieriť s tým, že ak chce úspešne vyštudovať, všetko ostatné musí ísť bokom. Medicína si vyžaduje celého človeka, nedá sa už venovať iným aktivitám v takej miere, na ktoré bol dovtedy zvyknutý – na šport, záľuby... Nie je to pre mladých jednoduchá situácia.“

BUBLINA PRASKNE

Nové problémy prináša i záver štúdia, keď absolventi prichádzajú do kontaktu s praxou a hľadajú si pracovné miesto. „Zrazu zistia, že ich predstavy o vysnívanej práci nie je možné naplniť a skutočnosť ich zaskočí. Po vyčerpávajúcich

štyroch štátniciach prídu na oddelenie a znova potrebujú učebnice, navyše ich začne valcovať systém. Na jednej strane počujú o nedostatku lekárov a oni pritom zistia, že si podali x žiadostí a voľné miesto s ich špecializáciou nie je, lebo manažér nemocnice znižuje náklady personálnymi škrtmi. Ich odhodlanie zostať na Slovensku končí niekedy rozčarovaním z reality.“ Získať skúsenosti v zahraničí môže byť tiež aj prínosné. „Načerpať skúsenosti a vrátiť sa je ideálny stav. No nie je to v mnohých prípadoch jednoduché a ani vtedy nie, keď si to z rodinných alebo iných dôvodov veľmi želajú. A nie je to len v neporovnateľnom finančnom ohodnotení, ale často i v pracovných podmienkach a možnostiach.“

POVOLANÍ SLUŽIŤ

S názvom Povolání slúžit martinské Centrum univerzitnej pastorácie zorganizovalo už tri celoslovenské kresťanské medicke konferencie a v októbri plánujú pripraviť štvrtý ročník. „Chceme takýmto spôsobom združovať kresťanských medikov, aby sa navzájom spoznali a mohli si vzá-

jomne pomáhať aj potom v praxi,“ vysvetľuje Michal Žiaran. „Môžu sa navzájom podržať, byť si oporou. Vedomie, že nie som sám, kto chce zastávať morálne hodnoty, veľmi pomáha. Keď máš priateľa či kolegu, ktorý zmýšľa rovnako, vtedy sa ľahšie kráča aj proti prúdu.“ Na medicckú konferenciu do Martina prichádza asi stodvadsať budúcich lekárov z celého Slovenska. „Prichádzajú aj slovenskí študenti, ktorí študujú v zahraničí, napríklad z Ostravy,“ dodáva. Počas dvojdňového programu sa spoločne modlia za Slovensko a slovenské zdravotníctvo, absolvujú niekoľko prednášok, workshopy, spoločné sv. omše a modlitby, aby „nezostali na povrchu, ale išli k Božiemu srdcu.“ Týmito slovami pozývajú Martinčania svojich budúcich kolegov na konferenciu: „Veríme, že sme to my, ktorí majú prinášať nádej, svetlo a spravodlivosť do nemocníc.“ Obsah prednášok určuje spätná väzba z predchádzajúceho ročníka. „Musím ich počúvať, aby som zistil, čo potrebujú, niekedy to aj vycítiť medzi riadkami, aby čas, ktorý tu strávia, bol čo najefektívnejší,“ dopĺňa univerzitný kaplán. S nápadom zorganizovať

celoslovenské stretnutie medikov prišla tunajšia študentka Tereza Kapinayová, ktorá je už v šiestom ročníku.

ZAHRANIČNÍ ŠTUDENTI

Na internáte v Martine býva vyše osemsto študentov takmer z celého Slovenska. „Najmenej je zastúpený západ, odkiaľ najviac mladých študuje v Bratislave alebo v zahraničí,“ vysvetľuje Michal Žiaran. Zaujímavosťou je, že na internáte v Martine sa stretlo i niekoľko súrodencov, dokonca študujú v jednom ročníku, aj keď nie sú dvojčičky. No i tie na fakulte majú. „Je to i tým, že nie vždy sa podarí urobiť prijímačky na prvý pokus. Niekedy to vyjde až na tretí.“ Popri Slovákoch sú v Martine i zahraniční študenti. Najviac je ich z Nórska, ale i z Islandu, prichádzajú aj Nemci a Poliáci. „Zahranční študenti na internáte spravidla nebývajú. Napríklad Nóri majú veľmi štedré štipendium z domovskej krajiny, ktoré sa pohybuje okolo dvoch tisíc eur na mesiac, a tak si v meste prenajímajú byty. Dá sa povedať,

že v Martine „pokazili“ ceny bytov.“ V rámci programu Erasmus prichádzajú študenti z rôznych krajín. Tí sú na internáte s našimi študentmi.

SPOLUPATRIČNOSŤ

Študenti do Martina prichádzajú z rôznych sociálnych pomerov. „Niektorí prídu na autách, a nie hocijakých, no sú i takí, čo majú zopár eur,“ hovorí univerzitný kaplán. „Niektorí si privyrábajú v lete brigádami, no mali sme aj študenta, ktorý bol počas štúdia zamestnaný ako záchranár a popri práci zvládol medicínu. Stihol sa i oženiť a mať dieťaťko... No o tých, ktorí najviac potrebujú pomoc, sa dozvieme viac-menej len náhodou. Spolužiaci sa však vedia zomknúť a pomôcť.“ Dievčatá napríklad zorganizovali anonymnú zbierku pre spolubývajúcu, ktorá žila z dvadsiatich eur na mesiac. Vyzbierali päťsto eur. „Keď som jej peniaze prišiel odovzdať, ešte začala premýšľať, s kým by sa podelila. Samozrejme, že som jej to nedovoliť.“ Práve pre takéto prípady, no i kvôli tomu, aby mohli organizovať rôzne akcie pre študentov, financovať opravy či vylepšenia svojich priestorov, či celoslovenskú konferenciu, majú zriadené Občianske združenie Martinskí medicí. A tak môžu prijímať napríklad dve percentá z daní. „My žijeme z milodarov. Nemáme žiadne dotácie. Keď som študoval v Žiline na elektrotechnike, navštevoval som sestry Matky Terezy. Ony žijú len z Božej prozreteľnosti a my fungujeme podobne. Každý utorok slúžim sv. omšu za dobrodincov a Boh ich skutočne posiela.“

Vďaka milodarom či priateľskej pomoci zrekonštruovali kaplnku na desiatom poschodí, kde majú novú podlahu i novú vstavanú skriňu. „Oltár sme dostali z neďalekej cirkevnej školy. Sú to vlastne jasličky, v čom je krásna symbolika. Kristus sa tu rodí pri každej sv. omši,“ s úsmevom dodáva otec

Michal. Momentálne si zariaďujú strečkársku miestnosť – stodvadsaťštvorku – na prvom poschodí. V nevelkej miestnosti si z paliet vyrobili sedenie, aby bolo dosť miesta pre všetkých.

GAUČOVICA, ČAJOVICA...

Na martinskom internáte funguje päť spoločenstiev, no na neformálne stretávky tu radi prichádzajú i absolventi. „Máme aj jedno stretko, ktoré voláme Gaučovica, lebo sedíme na gaučoch vo vestibule, kde preberáme rôzne témy, základy viery, ale aj súčasné dianie vo svete a v Cirkvi,“ vysvetľuje pán kaplán. Na sv. omšu sa schádzajú študenti každý deň, lebo hlavne v skúškovom období „je to, ako mnohí tvrdia, jediný svetlý bod dňa“. V pondelok je po sv. omši vyhradený čas na svedčie či rozhovor. Ale, samozrejme, nielen v pondelok. „Niekedý som tu aj do jednej hodiny v noci,“ s úsmevom dopĺňa. V stredu sv. omšu v aule spestruje univerzitný zbor a po nej je Čajovica, teda poseedenie pri čaji. „Niekedý pozývame aj nejakých zaujímavých hostí, s ktorými potom študenti debatujú až do neskorého večera.“ Trikrát do týždňa je sv. omša vo Veľkom

klube na prízemí. „Tu je viac miesta. Prichádza sem do 70 ľudí, aj pedagógovia,“ upresňuje. Na záver skúškového obdobia si zasa na Martinkách zarezervujú chatu a idú lyžovať. Chodievame radi aj na turistiku, napríklad na východy slnka. Oblube medzi študentmi sa teší aj florbal či volejbal, ale aj iné športy. „Každoročne študenti fakulty usporadúvajú turnaj v hokejbale Fondák, teda Martinský fonendoskop, turnaj vo futbale – Meniscus cup a Martinský beh medikov, ktorý je v prvom rade benefičnou akciou. Z výťažku sa vždy kúpi niečo do nemocníc.“

SVÄTÍ PATRÓNI

Pri vzniku Centra univerzitetnej pastorácie v Martine sme si zvolili za svojich patrónov sv. Jozefa Moscatiho, sv. Jána Pavla II. a sv. Filipa Neriho. „Začínali sme od nuly, i finančnej,“ hovorí univerzitný kaplán, „a tak sme potrebovali silnú základňu v nebi, aby sme obstáli.“ Martinskí medicí tak vedú, kde hľadať pomoc a inšpiráciu. Lekár zázrakov sv. Jozef Moscati ich napomína: „Nezabúdajte, že sa nestaráte len o telá, ale aj o ubolené duše, ktoré k vám prichádzajú.“ 🙏

V ČASE, KEĎ VZNIKAL TENTO ČLÁNOK, NIKTO Z NÁS NETUŠIL, ŽE NOVÉ VÍRUSOVÉ OCHORENIE, S KTORÝM AKO PRVÍ ZAČALI BOJOVAŤ ČÍŇANIA, SA TAKTO VÝRAZNE DOTKNE I NÁS. V MIMORIADNOM STAVE, V KTOROM SA OCITLO CELÉ SLOVENSKO, SÚ MEDICI A S NIMI I O. MICHAL ŽIARAN „BOJOVNÍKMI V PRVEJ LÍNII“. VIAC V ČLÁNKU MEDICI V AKCII NA NASLEDUJÚCEJ STRANE.

MEDICI V AKCII

Študijnú prax, akou v ostatných dňoch prechádzajú medici Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine, v učebných osnovách nenájdete. Mimoriadna situácia, ktorú si vyžiadala pandémia COVID – 19, sa ich dotkla rovnako mimoriadnym spôsobom. Stali sa „bojovníkmi prvej línie“, a to hneď na viacerých frontoch. Viac nám prezradil otec Michal Žiaran, univerzitný kaplán.

TEXT GABRIELA KVASNICOVÁ, FOTO MICHAL ŽIARAN

Prakticky od pondelka 16. marca sa náplň študentského života martinských medikov zmenila nevídaným spôsobom. Telefónne infolinky Úradu verejného zdravotníctva SR, ktoré mali informovať verejnosť o koronavírusu, prestali zvládať nápor volajúcich už po niekoľkých dňoch po ich zriadení. „Keď na jedného operátora pripadalo až 500 hovorov za deň, na pomoc do call centier zavolali medicov,“ vysvetľuje Michal Žiaran. Ďalšími úlohami boli poverení, keď Univerzitná nemocnica v Martine 23. marca zriadila triediaci stan na parkovisku vo svojom areáli. „Tu je ich prácou roztriedovať pacientov, ktorí prichádzajú do nemocnice podľa stupňa rizikovosti, vypisujú s nimi dotazník a dávajú im na ruky pásky, aby čo najviac eliminovali možnosť, že do ordinácie príde pacient nakazený koronavírusom a dostane tak do karantény celý zdravotnícky personál. Lekári sú dnes už v takej situácii, že keď ráno nastúpia do služby, nevedia, či už ďalší deň nebudú v karan-

téne. Nezodpovedným prístupom takto zo dňa na deň prišli u nás nemocnice o sto zdravotníkov na týždeň, lebo museli ísť do karantény.“

RÚŠKA, RÚŠKA, RÚŠKA

Univerzitný kaplán Michal Žiaran sa v ostatných dňoch stal hlavným koordinátorom distribúcie rúšok pre jednotlivé oddelenia Univerzitnej nemocnice v Martine. „Keď sme zistili, ako vyzerá v praxi zabezpečenie nemocnice rúškami, ktoré sľuboval bývalý premiér, spustili sme cez sociálnu sieť iniciatívu Rúška pre UNM,“ hovorí otec Michal. Na začiatku bol telefonát absolventky martinskej lekárskej fakulty, ktorá ho oslovila s otázkou, či nepozná niekoho, kto by bol schopný ušit rúška pre interné oddelenie. Vraj s jednorazovým rúškom si musia vystačiť aj niekoľko dní, a to sú v priamom styku s množstvom pacientov denne! „Keď sme pochopili, že sklady sú prázdne, pokúsil som sa osloviť

čo najviac ľudí cez Facebook a postupne sa mi začali ozývať dobrovoľníci, ktorí buď boli ochotní šiť rúška, alebo darovali materiál na ich výrobu, či zafinancovali ich šitie niekde inde. Ku dnešnému dňu (23. marca – pozn. red.) sme do nemocnice dovezli na rôzne oddelenia viac ako 800 rúšok a ďalších 40 do domova dôchodcov. Dokonca sme v situácii, že už musíme improvizovať, lebo máme veľký problém zohnať potrebný materiál. Napríklad gumičky nahrádzame strihaním silónových pančušiek a všelijako inak,“ prezrádza. „Už ani neviem spočítať, koľko ľudí sa do tohto projektu pomoci zapojilo. Snažím sa však každý večer „zavesiť“ presnú informáciu, koľko rúšok som v ten deň odovzdal v nemocnici a na aké oddelenie, aby tí, čo šijú, aj vedeli, pre koho. A tak celé dni s rúškom na tvári a v rukaviciach autom prevážam materiál od darcov a veziem ho šičkám a od šičiek hotové rúška zasa do nemocnice,“ s úsmevom dodáva. 🙏

PREDSTAVUJEME ZASVÄTENÝCH PÔSOBIACICH V ŽILINSKEJ DIECÉZE

V ďalšom pokračovaní nášho seriálu predstavujeme rehoľnú spoločnosť Misionárok lásky, ktoré poznáme aj ako sestry Matky Terezy.

Misionárky lásky – sestry Matky Terezy

TEXT FRANTIŠKA ČAČKOVÁ, OSF, FOTO ARCHÍV REHOLE

„Žíznim!“

Oficiálny názov:

Kongregácia misionárok lásky

Skratka: MC

Založenie: Kalkata (India) – 1950,
zakladateľka sv. Matka Terézia

Počet sestier/komunit

na Slovensku: 11, z toho 4 v Žiline/2

Pôsobisko v Žilinskej diecéze:

Dolný Val 176/24, Žilina.

Charizma: Misionárky lásky, známe aj ako sestry Matky Terezy, je kongregácia, ktorú založila v Indii svätá Matka Terézia. Ich charizmou je služba najchudobnejším z chudobných.

„
**ROBIŤ MALÉ VECI
S VEĽKOU LÁSKOU.**“

(SV. MATKA TERÉZIA)

Pôsobenie v zahraničí: Vo svete žije viac ako päťtisíc misionárok lásky, ktoré pôsobia v takmer 140 krajinách. Majú viac ako 750 domov a inštitúcií. Matka Terézia založila aj mužské kongregácie (kňazov a bratov, aj kontemplatívnu kongregáciu) aj tretí rád – Laickí misionári lásky (sú aj v Žiline).
Pôsobenie u nás: Na Slovensku založila prvý rehoľný dom Misio-

nárok lásky osobne Matka Terézia, keď v roku 1990 navštívila Čadcu. V meste zanechala štyri misionárky, ktoré sa starali o ľudí bez domova a matky s deťmi. Po ôsmich rokoch sa presťahovali do Žiliny. Na Ulici Dolný Val, blízko Mariánskeho námestia, sa nachádza meštiansky dom, ktorý pôvodne darovali kapucínom a neskôr ich tam vystriedali tieto sestry. Druhu komunitu majú v bratislavskej Petržalke.

Sestry charakterizuje bielo-modrý odev, ktorý navrhla Matka Terézia. V deň, keď ju pápež František vyhlásil za svätú (4. septembra 2016), získali sestry oficiálne patent na tento odev.

70 ROKOV od Barbarskej noci

Po ukončení bojov druhej svetovej vojny, ktorá do obnoveného Československa priniesla i mocenský vplyv Sovietskeho zväzu, mali politici snahu obnoviť pomery z predvojnovkej republiky. Zatiaľ čo politický systém v nej bol demokratický, od roku 1945 môžeme hovoriť o jeho príklone k červenej totalite.

TEXT P. TOMÁŠ GERBOC, SVD, FOTO ARCHÍV SVD NITRA

Komunistickí politici volali po potrestaní predstaviteľov Slovenskej republiky (1939 – 1945), označených za kolaborantov a zradcov. Politika odplaty a trestu mala zasiahnuť i Katolícku cirkev. Opatrenia smerujúce k likvidácii bolo možné badať už od roku 1944, keď sa rozhodlo o poštátnení škôl a internátov. V roku 1945 bola zastavená vydavateľská činnosť mnohých vydavateľstiev, zo škôl začali odstraňovať kríže a iné náboženské symboly. Po

voľbách v roku 1946 bola Katolícka cirkev označená za príčinu neúspechu, čo spustilo ostrý atak voči nej. Poslúžiť tomu malo napríklad odhalenie údajného „spikleneckého“ centra v Demokratickej strane, ktorá zastupovala na Slovensku aj katolíkov, či súdny proces s prezidentom SR, katolíckym kňazom, Jozefom Tisom. Pod zámienkou pozemkovej reformy sa začala konfiškovať pôda a lesohospodársky majetok Cirkvi a reholí.

ZHORŠOVANIE AJ TAK ŤAŽKEJ SITUÁCIE

Nastupujúca proticirkevná politika štátu v nasledujúcich rokoch so sebou priniesla ustanovenie cirkevných tajomníkov a zmocnencov na biskupských úradoch, zriadenie cirkevnej komisie, tzv. cirkevnej šestky, ktorej prvým veľkým činom bolo vytvorenie tzv. Katolíckej akcie, teda pokus o vytvorenie akejsi proticirkvi v štáte. Ministerstvo vnútra vykonávalo dohľad nad spolkami, verejnými zhromaždeniami i zbierkami, ďalšie ministerstvá nad cirkevným majetkom a tlačovinami. Diecézne semináre boli kontrolované inšpekčnými komisiami, zakázané bolo štúdium v Ríme. Predstavitelia reholí zo zahraničia nemali dostať povolenie na vstup do republiky. Prijaté boli tzv. cirkevné, či skôr proticirkevné zákony. Prvým bol zriadený štátny úrad pre veci cirkevné (SÚC) ako dozor nad cirkvami. Druhým, o hospodárskom zabezpečení, sa vytvoril priestor na udelenie alebo

REHOLNÍCI V NESLÁVNE ZNÁMYCH POMOCNÝCH
TECHNICKÝCH PRÁPOROCH

odobratie štátneho súhlasu, bez ktorého nemohol kňaz verejne pôsobiť. Jeho udelenie bolo podmienené zložením slubu vernosti republike. Všetky tieto obmedzenia mali veľký vplyv na život reholí.

Počas necelých piatich rokov (1946 – 1950) sa Cirkev dostala do útlaku a poníženia. Okrem právnych úprav a plánov na zásah proti rehoľiam bolo potrebné meniť verejnú mienku. V tlači a rozhlasoch sa začalo hovoriť o škodlivej a protištátnej činnosti reholí – spolupráca so zahraničím, vyvážanie financií, hromadenie majetku, ktorý je síce nevyužitý, no rehole ho nechcú ponúknuť ľudu na užívanie a zlepšenie životných pomerov a podobne. Jedným z posledných krokov bol vykonštruovaný súdny proces Machalka a spol. Vo verejnosti sa rozšírila správa o odhalení rozsiahlej protištátnej špiónážnej činnosti rehoľníkov v prospech Vatikánu, čo malo za cieľ zbaviť rehole a rehoľníkov sympatií širokej verejnosti, aby sa

ich pri štátnom zásahu nemal kto zastať.

POKUS O LIKVIDÁCIU MUŽSKÝCH REHOĽÍ – AKCIA K

Akcia K (známa aj pod názvom Barbarská noc), ktorá bola vypracovaná ako plán konečného riešenia problematiky prítomnosti rehoľníkov a mužských rehoľí v republike, sa niesla v línii túžby a snahy o „... zbavenie sa posledného a najväčšieho nepriateľa – Cirkvi.“

Akciu K vypracoval Štátny úrad pre veci cirkevné v Prahe, pričom jeho konkrétnu podobu na Slovensku upravil na základe miestnych pomerov Slovenský úrad pre veci cirkevné (SLOVÚC). Na jeho čele stál a za prípravu mnohých opatrení bol zodpovedný jeho povereník, súdruh Gustáv Husák. V apríli 1950 ho vystriedal Ladislav Holdoš.

ŠTÁT SA PRIPRAVIL

Realizácia Akcie K, v jednotlivých jej etapách, mala viacero časťkových cieľov. Legislatívu si štát pripravoval od roku 1948, verejnú mienku od roku 1949. Od začiatku roka 1950 bolo potrebné pripraviť plán, ako nakladať s rehoľníkmi po ich vyvezení z domovských kláštorov a s majetkom, ktorý tam po nich ostane. Ešte pred likvidáciou boli do kláštorov zaslané dotazníky. Vďaka nim bolo možné zistiť, kto v kláštore býva a aká je náplň práce jednotlivých rehoľníkov. Taktiež sa štátne orgány dostali k pôdorysom kláštorov, ktoré museli predstavení odovzdať. Nariadenie obsahovalo i vytvorenie menných zoznamov, kto kde býva, pričom každá miestnosť mala byť označená číslom. To sa malo zaznačiť aj do odovzdávanej mapy kláštora. Spísaný bol hnutelný i nehnuteľný majetok kláštora, financie v hotovosti či na účte v banke. Taktiež bolo potrebné odovzdať skutkový stav potravinových zásob. Štát sa

MISIJNÁ ROZLÚČKA NA KALVÁRII V NITRE V ROKU 1948

tak dozvedel o rehoľníkoch takmer všetko.

Z dotazníkov, ktoré potom putovali na vyhodnotenie Krajským národným výborom a SLOVÚC, sa bolo možné dozvedieť, koľko kníh obsahovali jednotlivé rehoľné knižnice, koľko kusov postelí či stoličiek je v ktorej budove, koľko kilogramov slaniny alebo kusov vajíčok sa nachádza v sklade a mnohé iné údaje. To však nebolo to najdôležitejšie. Po odovzdaní dotazníkov o osobách zdržiavajúcich sa v kláštore došlo k vyhodnoteniu, ktorá osoba je pre štát spoľahlivá a ktorá nie. Ktorá je reakčná a má byť izolovaná, voči ktorej je potrebné zasiahnuť. Ktorá rehoľa sa ako správa k štátnej moci a ako k moci cirkevnej – jednotlivým biskupom. Ak by rehole videli vyhodnotenie dotazníkov, dozvedeli by sa, že každá jedna bola pre spoločnosť „*nežiaduca po každej stránke*“, pretože jej členovia pôsobili na obyvateľstvo „*demoralizačne po stránke socialistickej*“.

NOC Z 13. NA 14. APRÍLA 1950

Úrad vypracoval i plán „nakladania“ s rehoľníkmi. Zriadili sa sústreďovacie (centralizačné) a kárne kláštory. Prvé slúžili pre bežných rehoľníkov, druhé pre tých, ktorých bolo potrebné izolovať, či už z dôvodu ich reakčnosti alebo preto, aby nemali negatívny vplyv na ostatných. Do kárnych (nápravných) kláštorov putovali takmer všetci provinciálni predstavení a niektorí miestni predstavení jednotlivých kláštorov. Pre starých a chorých rehoľníkov bol zriadený samostatný kláštor. Do vyprázdnených kláštorov mali byť nasadení zmocnenci (politickí a hospodárski) a tiež „*dobří a oddaní strážcovia*“, ktorí mali strážiť a pre ľudovodemokratické zriadenie ochrániť skonfiškovaný majetok. Do niektorých kostolov mali byť dosadení kňazi, ktorí by pastorač-

ne slúžili veriacim, aby tí čo najmenej vnímali odsun rehoľníkov. Takto sa malo predísť nepokojom a vzburám.

Zásah proti rehoľiam bol určený na apríl a máj 1950, v prvom slede proti tým najreakčnejším. Medzi tie boli zaradené rehole baziliánov, františkánov jezuitov, redemptoristov, premonštrátov, saleziánov a tešiteľov. Zásah vykonali represívne zložky štátu pod vedením Štátnej bezpečnosti (armáda, Národná bezpečnosť – ZNB a Ľudové milície) v noci z 13. na 14. apríla. Rehoľníci boli doslova prepadnutí vo svojich kláštoroch, dostali inštrukcie, aby si vzali najpotrebnejšie veci a pripravili sa na transport. Nevedeli, kam idú a mnohí si mysleli, že ich vyvážajú na Sibír. Ich konečnou stanicou sa však stal niektorý z centralizačných (Jasov, Podolíneč, Šaštín, Hronský Beňadik a iné), kárnych (Pezinok, Báč, Mučeníky) alebo preškolovacích (Pezinok, Malacky) kláštorov. Najmladších rehoľníkov – poväčšine novicov – poslali na preškolenie do Kostolnej pri Trenčíne alebo na stavbu Priehrady mládeže v Púchove.

V prvej etape bolo zo svojich kláštorov a domovov vyvezených 881 rehoľníkov z jedenástich rehoľí. V druhej etape 1180 rehoľníkov z pätnástich rehoľí.

POKUS O LIKVIDÁCIU ŽENSKÝCH REHOĽÍ – AKCIA R

Podobný priebeh ako likvidácia mužských rehoľí mala i akcia namierená voči rehoľným sestram. Neuskutočnila sa však v noci, ale za bieleho dňa. Predchádzal jej súpis osôb a majetku, taktiež príprava plánu, ako naložiť so sestrami i ich majetkom, ktorý bol poštátnený, teda ukradnutý v prospech štátu. Od 29. augusta 1950 sa

začal koordinovaný presun – vývoz – sestier z kláštorov a domov. Za tri dni bolo spolu vyvezených 1962 rehoľných sestier. Presunuli ich do šestnástich sústreďovacích kláštorov (Ladce, Ivanka pri Nitre, Belušké Slatiny, Pruské, Spišská Nová Ves a ďalšie). Viac ako 1600 ďalších rehoľných sestier, prevažne pracujúcich v zdravotníctve, bolo ponechaných na miestach ich pôsobenia, pretože by sa ich odchodom ochromila zdravotná starostlivosť. Na viacerých miestach obyvateľstvo protestovalo proti vývozu rehoľných sestier. V takomto prípade sa mal vývoz odložiť na nočnú hodinu a za asistencie represívnych zložiek.

REHOĽNÍCI VYTRVALI, TOTALITA PADLA

Veľkou snahou štátu bolo, aby od roku 1950 vymizli rehoľné habity zo spoločnosti. Zsvätené osoby sa stali nežiaducimi napriek tomu, že po stáročia boli nositeľmi hodnôt, kultúry a prinášali vzdelanie nielen svojim členom, ale širokej verejnosti. Putovali do táborov, z nich rehoľníci do služby v Pomocných technických práporoch (PTP) a potom do výroby. Mnohým trvalo dlhé roky, kým sa vrátili do pastoračnej služby. Rehoľné sestry sa stali lacnou pracovnou silou a boli zaznávané, často označované za príživníkov spoločnosti. Nestratili svoju vytrvalosť, dobrotu v srdci a väčšina z nich sa nevzdala Bohu zsväteného života. Vydali svedectvo, ktoré pretrvalo.

Gustáv Husák 28. augusta 1968 vo svojom prejave kričal: „*Nech odpadne, čo je kolísavé, nech odpadne, čo je oportunistické, ale nech v tej strane zostane, čo je pevné, čo je charakterné, čo chce za tento národ zápasit.*“ Rehoľníci vytrvali v zápase o tento národ. Červená totalita padla. Dejiny ukázali, že luk silákov sa zlomil a slabí sa opásali silou. (porov. 1 Sam 2, 4)

So samopalmi v rukách

So svojou priamou skúsenosťou s Akciou „K“, známou ako Barbarská noc, sa s nami podelil Jozef Širanec zo Žiliny – Závodia.

TEXT DUŠAN VÁCLAV, FOTO AUTOR A ARCHÍV SVD NITRA

Na akciu, ktorú zažil na vlastnej koži ako novic u františkánov, si po rokoch spomína takto: „Ja som v tú noc ako študent spal v žilinskom františkánskom kláštore na druhom poschodí v izbičke s tým, že nasledujúci deň idem do kasární na vojenský odvod (asentyrku). Zrazu o 23.30 hodine sa na mojej izbe rozleteli vyrazené dvere a dnu sa vrútili dvaja milicionári so samopalmi namierenými na mňa. Nariadili obliecť sa a potom ma pratali na prízemie do refektára, kde nás všetkých prehmatali, či nemáme zbraň.“

POLITICKÁ PREVÝCHOVA

Zaistených rehoľníkov zväžali do tzv. sústreďovacích kláštorov, Jozef Širanec sa ocitol v Svätom Beňadiku (dnešný Hronský Beňadik): „Pátrov dali do izieb a my ostatní sme sa na chodbe poskrúcali na zemi, kde sa dalo. Na druhý deň záhadne zmizol náš žilinský gvardián páter Teodorik Zúbek, ktorý sa v roku 1951 objavil v Ríme a v roku 1952 v USA u amerických Slovákov (zo Svätého Beňadika sa mu podarilo ujsť, takmer rok sa skrýval na Slovensku a tajne pôsobil ako kňaz. Vo februári 1951 emigroval cez Rakúsko do Ríma, zomrel v roku 1988 v Pittsburgu – pozn. red.). Po týždni nám, študentom, dali civilné oblečenie a previezli nás v uzavretom nákladnom aute na prevýchovu do Kostolnej pri Trenčíne do kláštora piaristov.“ Politicky prevychovať hlboko veriacich rehoľníkov však prakticky nebolo možné: „Ja som si dávnejšie získal od cirkevnej vrchnosti súhlas súkromne študovať dialektický materializmus (marxizmus – leninizmus), ktorý bol vtedy na cirkevnom indexe (zákaz študovať). V Kostolnej som sa oboril na školiteľa, že „tliacha do vetra“ a keď ide o určitú zásadu marxizmu, je to tak a tak – vysvetlil som

REHOĽNÍCI NA STAVBE NOSICKEJ
PRIEHRADY MLÁDEŽE

princíp. Prekvapilo ma, keď na druhý deň tam prišiel telegram z Povereníctva vnútra z Bratislavy, aby som prevzal školenie, čo som odmietol. Potešilo ma ale, že komunisti zistili, že veriaci ľudia nie sú iba náboženský tmári, ale aj solídni znalci marxizmu.“ Sloboda mnohých po preškolení ešte nečakala. Jozef Širanec dopĺňa: „Po tomto preškolení nás 20. mája 1950 nasadili na budovanie nosickej Priehrady mládeže, kde pracovalo okolo päťtisíc študentov. Tu sme ťažkými kladivami a sochormi rozbíjali skalnú časť pravého brehu Váhu vtedajšieho železničného mosta pre zapustenie pravej časti priehradného múru do skaly. Po troch mesiacoch práce nás zrazu 23. augusta 1950 prepustili na slobodu.“ Až do Nežnej revolúcie patril k tým, ktorí nemohli slobodne naplniť svoj potenciál a hoci mu pod vplyvom okolností nebolo umožnené naplniť svoje rehoľné či kňazské povolanie, Bohu zostal verný aj ako ženatý muž a člen Františkánskeho svetského rádu (OSF).

Naša katedrála

(7. časť)

Sme radi, že v tomto čísle nášho časopisu vám môžeme priniesť informácie o začatí obnovy katedrály. Taktiež ju neobišla súčasná epidemiologická situácia.

TEXT A FOTO PETER DUBEC, LOGO ANDREJ MAZÚR

ZAČATIE STAVEBNÝCH AKTIVÍT

Dňa 26. februára 2020 došlo k odozdaniu staveniska – priestoru okolo stavby a exteriéru katedrálneho kostola spoločnosti terra m s. r. o. – zhotoviteľovi obnovných prác na Kostole Najsvätejšej Trojice. Následné práce boli: zria-

denie staveniska – s potrebným oplatením, vybavením staveniska bunkami a pripojením na sieť, vybudovanie lešenia okolo veže a odstránenie masívneho sokla v spodnej časti exteriérovej fasády pomocou mechanizmov.

ČIASTOČNÉ POZASTAVENIE PRÁC

Núdzový stav vyhlásený vládou SR v súvislosti s epidemiologickou situáciou na Slovensku neobišiel ani

práce na obnove. Krok, ktorý mal nasledovať po postavení lešenia – inštalácia výtahu a práce na veži – bol presunutý na neskorší čas. Stalo sa tak na požiadanie zhotoviteľa, pretože plánované práce na veži by komplikovalo uzatvorenie prevádzok dodávateľov stavebného materiálu a obmedzenia, ktoré núdzový stav spôsobil pracovníkom zhotoviteľa, ako aj Krajskému pamiatkovému úradu, vykonávajúcemu odborný pamiatkový dohľad nad obnovou. V prácach sa

sčasti pokračovalo odňatím vitráží, ktoré budú deponované do času ich reštaurovania.

LOGO OBNOVY

Symbol, s ktorým sa budeme v nasledujúcom období častejšie stretávať, je logo obnovy katedrálneho

chrámu. Obsahuje siluetu kostola spolu so susednou Burianovou vežou a s oblúkovito vloženým textom: „SPOLOČNE OBNOVUJEME KATEDRÁLU“. Autorom návrhu je žilinský výtvarník Mgr. art. Andrej Mazúr. Logo vám prinášame tak, ako bude aj používané – v zelenom, prípadne čiernom prevedení.

HĽADÁME...

...darcov, ktorí by chceli adresne pomôcť – adoptovať si reštaurovanie vitráží (predpokladaný náklad na jednu z deviatich vitráží je 7 – 8 tis. eur), exteriérovej kalvárie (predpokladaný náklad je 31 tis. eur), prípadne ďalších častí: vrcholového križa s kopulou, archeologického výskumu a ďalších konkrétnych častí obnovy. Sme vám vďační zároveň aj za akýkoľvek malý dar, ktorým podporíte obnovu katedrály.

MOŽNOSŤ ĎAKOVNEJ, REKLAMNEJ PLOCHY

K inštalovanému lešeniu je potrebná aj bezpečnostná sieť okolo neho. Po dohode s Mestom Žilina a Krajským pamiatkovým úradom v Žiline je možné aj túto plochu využiť na poďakovanie darcom alebo ako plochu pre reklamu. Túto možnosť tiež ponúkame aj prostredníctvom vás, čitateľov časopisu, s prosbou o sprostredkovanie tejto informácie, ako aj prosby o podporu.

TRANSPARENTNÝ ÚČET, POĎAKOVANIE

Ako sme uviedli už v predchádzajúcom čísle, v nadväznosti na pravidlá Ministerstva kultúry SR, bol vytvorený nový účet, na ktorom je možné obnovu katedrálneho kostola podporiť. Pôvodný účet existuje naďalej, ale slúži na

príjem a vyúčtovanie dotačných prostriedkov z MK SR. Nový účet je vytvorený v Slovenskej sporiteľni, a. s. IBAN: SK76 0900 0000 0051 6809 6264. Účet je zároveň transparentný. Informácie o ňom nájdete na stránke <https://www.transparentneucty.sk/#/ucet/SK7609000000005168096264>. Chceme sa vám zároveň poďakovať za už zaslanú podporu a vašu doterajšiu pomoc v akejkoľvek podobe.

PODPORIŤ OBNOVU MÔŽETE VAŠIM DAROM PRIAMO V KATEDRÁLE, PRÍPADNE NA FARSKOM ÚRADE ŽILINA – MESTO PRI KATEDRÁLE, V DIECÉZNOM CENTRE NA ULICI JÁNA KALINČIAKA 1 V ŽILINE ALEBO ZASLANÍM PROSTRIEDKOV BEZHOTOVOSTNE NA ÚČET
IBAN: SK76 0900 0000 0051 6809 6264.

(POKRAČOVANIE V BUDÚCOM ČÍSLE)

PRIPOMÍNAME: DIECÉZNA SÚŤAŽ O NAJLEPŠIE „KATEDRÁLNE“ CUKRÁRSKE A PEKÁRENSKÉ VÝROBKY

Kategórie: I. pekársky výrobok, II. cukrárenský výrobok

Cieľ súťaže: Vytvoriť nový alebo doteraz komerčne neprezentovaný výrobok pekárského alebo cukrárenského charakteru (trvanlivosť minimálne 21 dní), ktorý bude ideovo alebo formálne (zobrazením, názvom a pod.) odkazovať na žilinskú Katedrálu Najsvätejšej Trojice alebo jej časť, t. j. vytvorenie originálneho, cenovo prístupného výrobku, popularizujúceho katedrálny chrám alebo jeho časť.

Pravidlá súťaže boli uverejnené v predchádzajúcom čísle (3/2020) časopisu Naša Žilinská diecéza. Nájdete ich aj na diecéznej stránke v časti o katedrále <https://www.dcza.sk/sk/dokumenty/katedrala>, spolu aj s fotografickou dokumentáciou a informačným materiálom o katedrále. O prípadnom posunutí termínu súťaže na neskôr pre epidemiologickú situáciu, ak tak bude rozhodnuté, vás budeme informovať. V prípade otázok napíšte na e-mail: katedrala@dcza.sk alebo zavolajte na tel. číslo: 0910 852 480.

(FOTO: WWW.SLADKYZIVOT.SK)

SELFIE S...

DANIELOU OREMOVOU, SESTROU SALEZIÁNKOU V DUBNICI NAD VÁHOM

TEXT JÁN HRKÚT, FOTO ARCHÍV SESTRY DANIELY OREMOVEJ

V súčasnosti sa pre pandémiu koronavírusu nemôžeme zúčastňovať na bohoslužbách. Kde však zvyčajne chodievate na nedeľnú svätú omšu a nad čím uvažujete, keď z nej odchádzate?

Keďže chodím na detské sväté omše, na ktorých väčšinou spievam a občas aj hrám, takmer vždy si cestou domov spievam pieseň z nášho multiinstrumentálneho zboru. Niekedy mi v hlave doznievajú myšlienky z kázne alebo Božie slovo, inokedy poomšové rozhovory s našimi mladými. Ale ak sa mám priznať, čím bližšie som k domu, rozmýšľam, čo dobré bude na obed.

Na čom pracujete a čomu/komu sa venujete v Dubnici nad Váhom?

Som zodpovedná za naše Centrum voľného času Laura, v ktorom okrem mňa pracujú ďalšie sestry a pár nadšených animátorov. Snažíme sa byť otvorení pre všetkých: pre predškôlkarov s mamičkami, školákov, aj pre tých trochu sociálne znevýhodnených, až po našich nádejných stredoškôlakov a vysokoškôlakov. Prioritou nášho

výchovného systému sú rovesnícke „stretká“, na ktorých sa snažíme mladých sprevádzať cez zábavné i duchovné aktivity a pomôcť im tak k osobnému rozvoju. Okrem toho ponúkame aj tradičné krúžky, osobne sa viac angažujem v tých športových – florbal a volejbal. Spolu s našimi bratmi saleziánmi a sestrami spolupracujem na formácii animátorov a celkovo na všetkom, čo sa deje vo farnosti.

Ako slávite Veľkú noc vo vašej komunite? A čím je Veľká noc pre vás osobne? Tešíte sa na koniec pôstu? Páčia sa vám obrady Trojdnia? Ktoré najviac? Prečo?

Veľkonočné sviatky sa snažíme prežiť aj s komunitou aktívne vo farnosti cez spoločnú rannú liturgiu hodín. Na koniec pôstu sa teším, ale vnímam ho pre seba ako veľmi potrebný čas aspoň malej osobnej duchovnej premeny. Tieto sviatky pre mňa znamenajú znova si pripomenúť a prežiť silné posolstvo nádeje a povolanie k životu v radosť. Posledné tri roky, odkedy máme v Dubnici nový kostol, sa v ňom s mladými zapájam do

hľadám radostného spevu a hrania počas slávania obradov veľkonočného trojdnia. Mojou srdcovkou sú viachlasné žalmy počas veľkonočnej vigílie – každý z nich v sebe ukrýva hlboké posolstvo Božej dobroty k človeku. A preto sa mi páči práve Biela sobota – tiché ráno a rozjímanie nad Ježišovou obetou až za hranice chápania a slávnostné aleluja večer, kde Kristus, svetlo sveta, vyhráva boj nad akoukoľvek tmou v našich životoch.

Nedávno ste nastúpili na charitatívnom hokejovom turnaji v tíme rehoľníkov. Pred vstupom do

rehole ste hokej aktívne hrávali. Čo pre vás znamenal a teraz znamená hokej a vôbec šport?

Šport je pre mňa časť životného štýlu, prekonávania sa, dynamiky života, relaxu a aj priestoru pre budovanie vzťahov. Šport ma od detstva lákal, pamätám si, ako som v televízii oduševnene sledovala olympiádu z Lillehammeru a želala si zažiť niečo podobné. Bola som ten dobrodružný a neposedný typ a to koniec koncov vyústilo do štúdia telesnej výchovy a slovenského jazyka. Priznávam, že patríam do tej súťaživejšej časti

populácie a keď sa zhodou náhod naskytla príležitosť hrať niečo „naozaj“ – ani chvíľu som neváhala, hoc som v hokeji počas VŠ začínala, ako sa povie, „od piky“. Moje hranie za rodnú Banskú Bystricu pre rozlišovanie povolania netrvalo dlho, aj keď ma neskutočne bavilo. Charitatívny hokejový turnaj v Detve vo mne trochu oživil športový zápal a ak sa dá, štyrikrát za mesiac vykorčuľujem na ľad.

Keby prišiel do našej diecézy pápež a mali by ste navrhnúť nejaké body jeho programu, čo by to bolo?

Ako som spomínala, pochádzam z Banskej Bystrice, ak by ste sa opýtali na Banskobystrickú diecézu, neváham ani chvíľu. V Dubnici pôsobím šiesty rok, v okolí je veľa pekných miest, Butkov a mnohé iné pútnické miesta. U nás by som určite navrhla stretnutie s mladými, s celou saleziánskou rodinou v diecéze, možno by pápež navštívil aj ilavskú väznicu a rád stretol mladých v ich prirodzenom prostredí – v škole, na ihrisku, v bare, kto vie... 🙏

Do domu nebeského Otca „odišiel“ duchovný otec Kysučanov

Meno dekana Mons. Ľudovíta Balážiho je dobre známe každému Kysučanovi. Kto ho nestretol osobne a nezažil, iste počul o jeho pôsobení v Krásne nad Kysucou a v Zborove nad Bystricou.

TEXT ĽUBICA PODOLÁKOVÁ, GABRIELA BÍROVÁ, FOTO LADISLAV HRUBÝ, ARCHÍV

Na týchto dvoch miestach strávil tridsať rokov svojej plodnej pastoračnej činnosti, ktoré rád prirovnával k symbolickým Kristovým rokom. Spájajú sa s dôležitým obdobím jeho osobného i kňazského života.

ROKY PRAKTICKEJ TEOLÓGIE

Energický a charizmatiký kňaz Ľudovít Baláži sa narodil v sedliackej rodine ako trináste dieťa 5. februára 1920 v obci Čápor, okres Nitra.

Po skončení štúdií na gymnáziu v Nitre a neskôr vo Veľkom seminári sv. Ladislava v Nitre ho v roku 1946 vysvätil za kňaza nitriansky sídelný biskup ThDr. Karol Kmeťko. Popri veľkej radosi prežíval i hlboký smútok z odchodu matičky, ktorá zomrela mesiac pred jeho kňazskou vysviackou. V päťdesiatych rokoch minulého storočia bol stíhaný za náboženskú činnosť a odsúdený za zločin združovania proti štátu na dva roky väzenia v Bratislave a Leopoldove (1950 – 1952). Tieto chvíle v poníženosti, poslušnosti a odovzdanosti do Božej vôle opísal ako roky praktickej teológie.

MONS. BALÁŽI S OTECKOM PO SVOJEJ KŇAZSKEJ VYSVIACKE

NEZĽAKOL SA PREKÁŽOK

Ako kaplán pôsobil vo viacerých farnostiach – Valaská Belá, Divina, Papradno, Považská Bystrica a Rajec, kde sa stal aj farárom. Počas rokov 1948 – 1950 zároveň vypomáhal vo farnostiach Brodno, Močenok a Selec. Od roku 1957 pôsobil ako farár farnosti Rajec, ale ešte v tom istom roku bol preložený do farnosti Krásno nad Kysucou s filiálkou Zborov nad Bystricou. Tento cirkevný úrad zastával až do roku 1990. Staval, budoval, opravoval a evanjelizoval. Nezľakol sa žiadnej prekážky a hoci bojoval v mnohých chvíľach a situáciách tak ťažko „ako s veternými mlynmi“, podarili sa mu veci takmer nemožné.

V čase normalizácie, politicky najťažšej dobe (koniec 60. a začiatok 70. rokov 20. storočia) dokázal i to, na čo si iní netrúfali. Často tvrdil, že nie sú ľudia dobrí a zlí, ale že všetci túžime byť dobrí, no mnohé nezvratné udalosti a skutočnosti nášho života nás ovplyvňujú.

KYSUCKÁ SIXTÍNSKA KAPLNKA

V roku 1969 sa začala pod jeho vedením v Zborove nad Bystricou výstavba veľkej modernej sakrálnej stavby kostola Nepoškvrneného počatia Panny Márie (1973), ktorú miestni obyvatelia nazývajú Kysucká Sixtínska kaplnka. Interiér kostola zveril dvom významným slovenským umelcom, osobným priateľom z mladosti. Vitrážové okná sú dielom národného umelca akademického maliara Vincenta Hložníka a korpus Ježiša Krista na kríži nad bohostánkom je od popredného akademického sochára Alexandra Trizuljaka.

Okrem už spomínaného nového filiálneho kostola zmodernizoval interiér farského kostola sv. Ondreja apoštola v Krásne, na ktorom v rokoch 1974 – 1975 počas generálnej opravy dal vymeniť celú streš-

nú krytinu. V roku 1980 vo farnosti vybudoval aj novú farskú budovu, ktorá nahradila pôvodnú stavbu z roku 1788. V roku 1973 bol vymenovaný za dištriktuálneho dekana dekanátu Kysucké Nové Mesto. Ako výraz uznania a výsledkov práce v prospech viery a občanov mu Svätý Otec Ján Pavol II. vo Vatikáne v roku 1980 udelil titul monsignor. V rokoch 1990 až 2005 pôsobil ako farár farnosti v Ivanke pri Nitre, kde sa tiež pustil do stavebných prác. Zrekonštruovali sa dva kostoly a v 80. roku života sa pustil do stavby novej farskej budovy. Od roku 2005 žil na odpočinku v Cabaj – Čápore. Do dôchodku šiel ako 85-ročný. Po reorganizácii slovenskej cirkevnej provincie patrila od 14. februára 2008 Nitrianskej diecéze. V roku 2017 bol menovaný honorárnym kanonikom.

BLÍZKO K ĽUĎOM

Pre Krásňanov a Zborovanov to bol nielen duchovný otec, ale stal sa

aj súčasťou ich životov. Veď počas tohto obdobia bol vysluhovaním sviatostí prepojený skoro s každou rodinou. Zapísal sa hlboko do života viacerých generácií. Vyryl hlbokú brázdou v životoch svojich drahých Kysučanov, ktorých národu a osudy veľmi dobre poznal a všetky udalosti s nimi hlboko prežíval. Nebol tu len farárom, ale aj duchovným otcom. Mal k tomu miestu veľký citový vzťah. Kysučania dolniakovi veľmi prirástli k srdcu. Vnímal ich ako statočných a dobrých ľudí, úprimných k iným aj vo viere k Bohu.

Homíliami sa vedel prihovoriť každému a mal dar dotknúť sa srdca človeka študovaného i jednoduchého, šťastného i trpiaceho, dieťaťa i dospelého. Ľudia si ho veľmi obľúbili a vážili aj pre jeho rozhodné a jasné slovo, ktoré bolo plné lásky, pozornosti a povzbudenia, ale i vážnosti, zodpovednosti a autority. Medzi jeho záľuby patrila motorizmus a rýchle stroje, motorky. Často ich dokázal rozobrať do

posledného „šróbika“ a potom opäť už vylepšené zmontovať. „Čezetu 125“ upravil tak, že výfuk privaril smerom nahor, aby sa doň nedostalo blato, voda, sneh. Uľahčovali mu prekonávať vzdialenosť k svojim „ovečkám“ na odlahlých lazoch a kopaniciach, ktorých počet v jeho prvej kaplánskej farnosti bol až neskutočných 90.

NEDÁVNO SLÁVIL STOVKU

Veľmi rád športoval, mal výdrž v behu na dlhé trate. Hrával stolný tenis i volejbal predovšetkým s deťmi, mládežou a so svojimi miništrantmi, ktorých bolo v jeho blízkosti vždy požehnané. Prechovával vrelý vzťah k hudbe a rád spieval predovšetkým piesne z Jednotného katolíckeho spevníka od M. Š. Trnavského.

Dôsledne si plnil pastoračné povinnosti, slúženie sv. omší, vysluhovanie sviatostí, vyučovanie náboženstva a duchovnú formáciu svojich

zverených farníkov. Táto služba priniesla svoje ovocie a aj pod jeho vplyvom zasvätili svoj život Bohu mnohí kňazi, ako napríklad vdp. Anton Kopásek, Jozef Šuráb, Milan Jedinák, Ján Kučerík, Pavol Šadlák, Anton Kubica, Marian Šuráb, Rudolf Maslák, ktorí boli vysvätení za jeho pôsobenia v Krásne. Začiatkom februára tohto roku oslávil Mons. Baláži vzácne životné jubileum – 100. výročie narodenín. V rodnom Cabaji-Čápore ho okrem iných vzácných gratulantov navštívil aj primátor mesta Krásna nad Kysucou Jozef Grapa a starosta Zborova nad Bystricou Juraj Hlavatý. Bola to ich tradičná každoročná návšteva, každoročné stretnutie a spomínanie na chvíle, ktoré strávil na Kysuciach. Obaja potvrdili, že jeho spomienky na farnosť boli stále živé, a že jubilant odslúžil i súkromnú svätú omšu za všetkých farníkov, ktorou im z úprimného srdca vyprosoval milosť nášho Pána. Všetkým obyvateľom mesta Krásno a obce Zborov poslal nasledovný odkaz: „Boli ste moji spoluobčania, boli ste ako moji rodáci, a keď sa ma niekto opýtal, odkiaľ som, tak som vždy povedal, že od Nitry pochádzam, ale moja domovina a moji veriaci sú z Krásna a Zborova!“

Rovnako vrelo privítal i návštevu kňazov, rodákov z Krásna nad Kysucou, Jozefa Šurába, Mariana Šurába, Jozefa Šamaja, farára v Kysuckom Lieskovci, ktorí spolu s terajším farárom farnosti Krásno nad Kysucou a zároveň dekanom novozriadeného Krásňanského dekanátu Marianom Vojtekom prišli z hĺbky srdca popriať hojné nebeské požehnanie a milosti k tak vzácnym narodeninám.

Toto krásne životné jubileum pripomenula aj vernisáž diel Vincenta Hložníka, akademického maliara, grafika, ilustrátora a sochára, s názvom Storočnica dvoch osobností, ktorá bola slávnostne otvorená 28. februára 2020 v Kultúrnom dome v Krásne nad Kysucou. Zorganizovalo ju Mesto Krásno nad Kysucou,

Kysucká galéria a Mons. Rudolf Maslák. Je venovaná dvom osobnostiam, vzájomným priateľom, storočníci Ľudovítova Balážiho a nedožitému rovnakému jubileu Vincenta Hložníka, ktorí zanechali Kysuciam neopakovateľný duchovný odkaz.

POSLEDNÁ ROZLÚČKA

O pár dní neskôr náš vzácny kňaz odišiel na večnosť. Zomrel 2. marca 2020 v požehnanom veku 100 rokov a v 74. roku kňazstva. V sobotu

miestni kňazi aj rodáci z Krásna – vedúci Katedry pastorálnej teológie Rímskokatolíckej bohosloveckej fakulty UK v Bratislave Marian Šuráb, kanonik sídelnej Nitrianskej kapituly, ďakoval za jeho život, príklad a množstvo kňazských povolaní, ktoré vyrástli v Krásne. Primátor mesta Krásno nad Kysucou Jozef Grapa, okrem iného, spomenul, že Mons. Baláži zanechal hlbokú stopu v našich spoluobčanoch, vďaka ktorej je v nás silno zakorenená viera v Boha a úcta k Cirkvi. Poďakoval aj

7. marca 2020 v rodnej obci a poslednom bydlisku Mons. Ľudovíta Balážiho, v Cabaj-Čápore, viedol pohrebnú svätú omšu vo farskom kostole sv. Michala archanjela a pohrebné obrady na cintoríne v Čápore nitriansky diecézny biskup Mons. Viliam Judák spolu s ordinárom Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. Františkom Rábekom. Prišlo sa s ním rozlúčiť a odprevať ho na večný odpočinok nielen množstvo kňazov a kanonikov, ale i viacero občanov z Krásna nad Kysucou, zo Zborova nad Bystricou a ostatných blízkych či vzdialených farností. Rozlúčkové príhovory predniesli nitriansky biskup Mons. Viliam Judák, ktorému Mons. Baláži stál pri zrode kňazského povolania,

za jeho oddanosť kysuckému kraju. „Vyslovujem vďaka v mene svojom, v mene spoluobčanov mesta Krásno nad Kysucou a obce Zborov nad Bystricou, za všetko materiálne i duchovné dobro, ktoré vo svojich Kysuciach zanechal.“

Ďakujeme Bohu za jeho život na zemi a modlíme sa za jeho život nebeský v spoločenstve svätých. Nech sa vám náš milosrdný Otec na nebesiach odplatí za váš kňazský život na Kysuciach a odmení vás za vašu kňazskú službu. Odpočívajte v Kristovom pokoji!“, zakončil svoj príhovor primátor Krásna. Smútočné zhromaždenie odprevalo rakvu s telesnými pozostatkami zosnulého na miestny cintorín neďaleko kostola v Čápore, kde je pochovaný. 🕊

SPOMIENKA NA PAVLA ŠADLÁKA

V teba, Pane, som dúfal...

Pred desiatimi rokmi dotýklo srdce kňaza, ktorý tretinu svojho života strávil v pútnickom mieste Rajecká Lesná – Frivald. Kňaza s veľkým srdcom a širokým úsmevom – kanonika Pavla Šadláka.

TEXT BEÁTA PEKNÁ, FOTO ARCHÍV

Narodil sa 15. januára 1949 v rodine Rudolfa a Márie, rodenej Michalkovej v Krásne nad Kysucou v osade U Blažkov ako najstaršie z piatich detí. V Žiline sa vyučil za zámočníka a zvérača, vo večernej škole si urobil maturitu. Rozhodol sa študovať teológiu. Hneď v prvom ročníku stratil otca. Po ukončení štúdia teológie na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave ho 8. júna 1975 vysvätil trnavský biskup Július Gábriš za kňaza. Jeden rok bol kaplánom v Dubnici nad Váhom u o. Jozefa Čakánka, dva roky v Konskej u o. Petra Daniela. V rokoch 1978 – 1983 bol správcom farnosti Predmier, kde bol v tých rokoch kaplánom o. Jozef Hanko, známy trpiteľ za vieru. Od roku 1983 pôsobil v Lefantovciach pri Nitre, od jesene 1983 do januára 1990 pôsobil v Trenčianskej Turnej. V roku 1988 mu udelili titul honorárneho dekana.

AKTÍVNE ROKY V RAJECKEJ LESNEJ

Od 1. februára 1990 pôsobil v pútnickom mieste Rajecká Lesná, slávnostnú svätú omšu slávil 25. februára, práve boli fašiangy. Keďže stará fara bola kamenná, od 9. mája sa začala stavať nová farská budova, v ktorej bývali už od 16. novembra. Pán dekan na prízemí a jeho 78-ročný predchodca o. Alexander Klabník na poschodí. V sobotu 8. decembra 1990 posvätil budovu nitriansky biskup Ján Chryzostom Korec, pričom sa na slávnosti zúčastnil aj apoštolský nuncius Giovanni B.

Coppa. V roku 1991 pri príležitosti 125. výročia posvätenia chrámu a 70. výročia postavenia kalvárie zostavil s organistkou brožúrku o pútnickom mieste. V ďalšom roku pribudol Dom pre pútnikov a spovednice, nový poľný oltár. Neskôr sa zväčšil pútnický areál, kalvária

dostala osvetlenie a ozvučenie. Na konci apríla 1994 pripravil veľkolepé privítanie sochy Panny Márie Fatimskej počas jej púte po Slovensku. Počas choroby o. Jána Daniša a po jeho smrti v októbri 1994, aj v prvom polroku 1995 spravoval excurrento tiež susednú farnosť Fačkov. V júni 1995 zomrel o. Alexander Klambník, ktorý sa nedožil osadenia veľkého rezbárskeho diela v budove vedľa kostola, Slovenský betlehem bol totiž posvätený až 26. novembra. V roku 1999 mu pri príležitosti životného jubilea udelili titul sídelný nitriansky kanonik, no naďalej pôsobil v Rajeckej Lesnej. V júni 2000 oslávil strieborné kňazské jubileum so svojimi spolužiakmi, na túto slávnosť si prizvali nitrianskeho, v súčasnosti banskobystrického biskupa Mariána Chovanca.

SIEDMY DEŇ SVÄTIŤ

Veľmi mu záležalo na tom, aby sa nedela neznesväcovala, vždy pripomínal: „Aký je deň nedeľný, taký je deň posledný.“ Aby mal vo farnosti usporiadané rodiny, pri sobášnych homíliách neraz používal motto z jedného svadobného oznámenia z kaplárskych čias: „My kráčať chceme spolu vo chvíľach radostných i v dobe chmár, a keď nám staroba pokryje tvár, chceme ďakovať Bohu, že naše kroky viedol pred oltár.“

Jeho najobľúbenejšou mariánskou piesňou bola starobylá „K nebesiam dnes zalet pieseň ta, kde tróni Mária“ s refrénom „Mária, ó, Matička, Krista Pána Rodička, ustavičnou pomocou potešuj nás dňom, nocou!“ Potom to bola pieseň „Na našom oltári“ s refrénom „Nech je pozdravené Srdce Ježišovo aj Srdce Márie!“

Na začiatku 21. storočia sa zaslúžil o povýšenie Kostola Narodenia Panny Márie na baziliku minor. Dekrét vyšiel 11. marca 2002, slávnosť sa konala 7. septembra 2002. Po reorganizácii cirkevnej provincie sa stal titu-

POČAS SLÁVNOSTNEJ SVÄTEJ
OMŠE 8. DECEMBRA 1990 V RAJEC-
KEJ LESNEJ (VĽAVO)

lárnym nitrianskym kanonikom pôsobiacim v Žilinskej diecéze.

POCHOVANÝ PRI BAZILIKE

Neustále starosti o farnosť a množstvo pútnikov postupne odčerpávali jeho telesné sily. Vo februári 2010 mu zomrela matka, on ju prežil o dva mesiace a deväť dní. Zomrel v stredu 21. apríla v žilinskej nemocnici. Pohrebné obrady so sv. omšou vykonal 24. apríla 2010 v Rajeckej Lesnej žilinský biskup Tomáš Galis, homíliu predniesol nitriansky biskup Viliam Judák. Rozlúčiť sa s ním prišlo asi dvesto kňazov zo Slovenska i z Česka a tisícky veriacych. Podľa želania je pochovaný pri bazilike. V intenčnej knižke zanechal tento posledný písomný odkaz: „Prosím všetkých o odpustenie a všetkým odpúšťam. Moje telo pochovajte pri Bazilike narodenia Panny Márie. V teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky. Ježiš, Mária, zachráňte duše. Pracoval som na česť a slávu Božiu a pre dobro a jednotu slovenského národa.“ 🙏

Spomienková svätá omša bude v utorok 21. apríla o 18. hodine v Bazilike v Rajeckej Lesnej.

INZERCIA

RÁDIO MÁRIA

SLOVENSKO

Rádio, ktoré sa s vami modlí

Môžete nás počúvať

- 🌐 www.radiomaria.sk
- 📘 www.facebook.com/radiomaria.sk
- 📱 Mobilné aplikácie: Rádio Mária Slovensko

Spojte sa s nami
 telefonicky: **+421 919 233529**
 emailom: **info.slo@radiomaria.org**

Rádio Mária Slovensko, Mlynské Nivy 73, 821 05 Bratislava

NOVÉ SÍDLO Diecéznej charity Žilina

Nocľaháreň a nízkoprahové denné centrum ľuďom bez prístrešia naďalej ponúka svoje služby aj priestory. Na Predmestskej ulici v Žiline sa v prospech tejto rizikovej skupiny uvoľnili priestory potrebné pre ľahší priebeh poskytovanej pomoci, a to vďaka presťahovaniu Centra a jedného zo zariadení Diecéznej charity Žilina (DCHZA) do prenájmu na ulici Vysokoškolákov 3 v Žiline.

TEXT ZDENKA LUKÁČIKOVÁ, FOTO DCH ŽILINA

Charitatívnej službe v rodinách, vedeniu DCHZA i koordinátorom charitatívnych projektov „Mosty charity“ a potravinovej pomoci sa tak vyriešil dlhodobý problém stiesnených podmienok. Rovnako sa týmto krokom pomohlo nocľahárni a dennému centru, ktorých kapacita už nepostačovala pre potreby Domu charity sv. Vincenta, kde bezdomovci nachádzajú príbytok a odbornú pomoc sociálnych pracovníkov. Srdcom diecéznej charity na novej adrese je kaplnka uchovávajúcna vzácne relikvie sv. Alžbety Uhorskej a sv. Rochusa. Kaplán o. Michal Melišík kaplnku i ostatné miestnosti nového sídla slávnostne požehnal.

PRIESTOR PRE POMOC

Táto zmena bola nevyhnutná. Vo všetkom sa v dôvere odovzdávame Božej prozreteľnosti, vždy sa postarala o potreby charity. S vďačnosťou sme prijali ponúknuté riešenie a z nových priestorov sa spoločne veľmi tešíme. Svoju miestnosť tu majú aj terénne opatrovatelky, ktoré sa starajú o starých a chorých ľudí v ich príbytkoch. Na nové pracovisko sa okrem Charitatívnej služby rodinám, koordinátorov farských charít a potravinovej pomoci presunul tiež ekonomický úsek i samotné vedenie DCHZA. Nová zasadačka je využívaná na spoločné pracovné stretnutia, školenia či návštevy. Suterén využívame ako sklad zdravotníckych pomôcok – polohovateľných postelí či invalidných vozíkov, ktoré zapožičiavame ľuďom s týmito potrebami. V priestoroch garáže sa otvára možnosť zriadenia Centra alebo Skladu solidarity, kde bude môcť materiálne pomáhať i širšia verejnosť. Je to naša živá vízia, ktorú plánujeme v blízkej dobe zrealizovať. 🙏

SRDCOM CHARITY NA NOVEJ ADRESE
JE KAPLNKA.

PRIPRAVILA ZDENKA LUKÁČIKOVÁ,
FOTO DCH ŽILINA

BALÍKY S POTRAVINAMI DVAKRÁT ŤAŽŠIE

V tomto náročnom čase si azda každý omnoho intenzívnejšie uvedomuje svoju vlastnú zraniteľnosť, a tiež závislosť od druhých ľudí. Šíriaci sa koronavírus, ktorý ako lavína zaplavil celý svet, nám odhaľuje túto pravdu o nás. Sledujeme, ako sa situácia zo dňa na deň vyvíja, pohľad na rastúci počet nakazených je bolestný.

Sociálne cítenie sa ozýva v každom z nás. Máme túžbu urobiť všetko pre zmiernenie, zastavenie, záchranu! V Diecéznej charite Žilina,

ktorá prostredníctvom zamestnancov a dobrovoľníkov poskytuje služby najviac ohrozeným skupinám, vnímame súčasnú situáciu verejného ohrozenia a citlivo hľadáme spôsoby, ako v nových podmienkach poskytovať pomoc čo najlepšie. V modlitbe sa zverujeme do rúk nebeského Otca, prosíme o svetlo do nastávajúcich dní. Stojac pred otázkou, ako v tejto dobe čo najlepšie plniť svoje poslanie, sme plní dôvery Bohu, ktorý sám prichádza na pomoc našej slabosti. Hľadáme riešenia s ohľadom na potreby zamestnancov i našich klientov a cítime v tom všetkom Božiu prítomnosť.

OCHOTNÉ SRDCIA

Rada by som sa podelila s vlastným vnímaním prostredia charity. Pracujem tu len krátko, nastúpila som vo februári. Spôsob, ako si ma táto práca našla, je zaujímavý. Najskôr sa ku mne od kamarátky dostala krásna relikvia sv. Alžbety

Uhorskej. O ostatné sa už postarala ona sama. Patrónka charitatívnych organizácií ma sem priviedla. Diecézna charita Žilina má ruky čínorodej lásky dávajúce sa v službe druhým. Ochotné srdcia vykonávajú službu lásky vidím na každom kroku.

POKORA A ODVAHA

V tomto kritickom a náročnom čase, keď sa snažíme pred vírusom ukryť, izolovať seba a svoje rodiny, aby sme ich chránili pred nákazou, mi Pán ukazuje ľudí, ktorí v pokore a odvahe prichádzajú na pomoc tým, ktorých považujú za svojich blízkych. Slúžiť núdzným, bezdomovcom, ale aj deťom, starým a chorým a tiež rodinám. Tým, ktorí sú odkázaní na pomoc. Diecézna charita v týchto dňoch prinášala balíky plné trvanlivých potravín, ktoré sú v tejto ťažkej dobe ako „soľ nad zlato“. Všetci si robíme zásoby, lebo nevieme, čo bude zajtra. Prebiehajúce kolo

potravinovej pomoci je výnimočné v tom, že jeho množstvo je dvojnásobné oproti predchádzajúcim. Ľudia dostávajú dvakrát viac. To však znamená, že mojich kolegov to stojí dvojnásobnú námahu.

NÁROČNÁ DISTRIBÚCIA

Celá situácia je náročná, pretože v tejto mimoriadnej dobe je nevyhnutné plne rešpektovať platné nariadenia a usmernenia Ministerstva zdravotníctva, ÚVZSR i Konferencie biskupov Slovenska. Balíky sa napríklad nemôžu rozdávať v uzatvorených priestoroch za účasti viacerých ľudí. Potrebne je zamedziť ich zhromažďovaniu. Vo všetkých okresoch našej diecé-

zy máme spolu 2005 odberateľov tejto pomoci, spolu im v týchto kritických dňoch roznesieme 4138 balíkov. Pokračujeme v ich rozvoze za dodržiavania prísnych hygienických opatrení. To, ako kolegovia dokážu prispôbiť priebeh distribúcie, ako aj vynaliezavosť v spôsobe odovzdávania balíkov, je pre mňa znakom pravej lásky ku Kristovi, ktorého možno stretnúť v chudobnom. V náročných podmienkach sa zapájajú viacerí, vidím, ako si vzájomne pomáhajú.

POMOC Z NEBA

Kaplnka je srdcom nášho Centra, v tomto krátkom čase, čo tu pracujem, som v nej veľakrát videla klačať, modliť sa a prosiť

o pomoc. V relikviári na oltári spolu bdejú a svojím orodovaním nám pomáhajú sv. Alžbeta Uhorská a sv. Rochus. Verím v silu ich príhovoru. Ich orodovanie je nám posilou. Vďaka kaplánovi Michalovi sa úcta k týmto Božím priateľom dostáva medzi zamestnancov našich zariadení a cez nich ďalej. Do týchto ťažkých dní sme dostali posilu v podobe pozhňania na príhovor týchto svätých, a tiež v podobe ich obrázkov, relikvií tretieho stupňa. Svätý Rochus je ochranca proti epidémiám. Do modlitieb vkladáme celý svet, všetkých ľudí. COVID-19 spôsobuje, že núdznými sa stáva čoraz väčšie množstvo ľudí. Priamo úmerne tomu by mohol rásť aj počet pomáhajúcich a modliacich sa duší. 🙏

VYHLÁSENIE DIECÉZNEJ CHARITY ŽILINA K MIMORIADNEJ SITUÁCIÍ

Ako cirkevná charitatívna organizácia a zároveň poskytovateľ viacerých sociálnych služieb rešpektujeme a podporujeme nariadenia kompetentných orgánov. Zodpovedne pristupujeme k realizácii potrebných opatrení v službách núdznym. Preventívne opatrenia sme vykonali hneď na začiatku, pripravujeme plány krízových opatrení pre každú službu.

To, s čím zápasíme, je nedostatok ochranných pomôcok pre zamestnancov, dobrovoľníkov a klientov a výpadok zamestnancov v niektorých službách. Napriek tomu sme nezatvorili žiadne služby a zabezpečujeme aj rozvoz potra-

vinových balíkov v šiestich okresoch. Za najohrozenejšiu skupinu považujeme, popri senioroch, ľudí bez domova. Je nevyhnutné im z verejných zdrojov zabezpečiť ubytovanie v prípade izolácie a karantény. Prijímame opatrenia, aby aj v prípade zhoršenia situácie bolo

postarané o tých, ktorí sú najzraniteľnejší. Aktívne sú aj mnohé farské charity, ktoré zabezpečujú šitie ochranných rúšok, zbierky potravín a donášku nákupov pre odkázaných.

SOLIDARITA S NÚDZNYMI

Vyzývame k prejavom solidarity vo farnostiach. Prejavme záujem o núdznych vo svojom okolí, budme aktívni! Táto náročná skúška je pre nás zároveň veľká príležitosť. Prežívame situácie, ktoré sú pre nás nové. Mnohí majú obavy, každého sa to nejako dotýka a musí sa s tým vysporiadať vo svojom srdci. Nie je čas, aby sme šírili paniku, ale ani veci zľahčovali. Je potrebné, aby sa každý z nás v dôvere obracal k Bohu, ktorý má východisko. Je čas, aby sme sa učili počúvať, podporovať sa, vzájomne si prejavovať milosrdenstvo. Nevieme, čo nás ešte čaká, do akých situácií sa každý z nás dostane, ale vždy je to výzva obrátiť sa, zmeniť myslenie. Každý môže na svojom mieste prispieť, aby sme prežívali túto náročnú skúšku v Božom pokoji a milosrdenstve. 🙏

VŠÍMAVÍ VOČI POTREBÁM OKOLIA

Spojili sme sily a pustili sa do práce, akútna potreba a reálny nedostatok ochranných pomôcok v tejto neľahkej dobe nás pohli zareagovať a zomknúť sa v plodnej činnosti. Na kancelárskych stoloch charity na istý čas mali miesto šijacie stroje namiesto notebooku.

Snažíme sa pomáhať, ako nám to momentálna situácia dovoľuje. Zamestnanci, dobrovoľníci farských charít i mnoho ďalších ľudí dobrej vôle sa zapojilo do šitia rúšok. Mnohé z 25 farských charít našej diecézy sa aktívne zapájajú. Spolu sa nám podarilo ušit' viac ako 500 rúšok, ktoré putovali k ľuďom bez domova okrem Žiliny aj do Čadce a Martina, seniorom, deťom v detskom domove a tiež pracovníkom, ktorí sa obetavo starajú o tieto najzraniteľnejšie skupiny ľudí.

POMOC V REGIÓNOCH

Touto cestou ďakujeme všetkým dobrým ľuďom, našim dobrovoľníkom vo farských charitách. Nedá nám nespomenúť aspoň niekoľko príkladov pomoci... zvlášť obetavým dobrovoľníkom zo Skalitého za ušitie a promptné dodanie plátenných rúšok pre ľudí bez domova a tých, ktorí sa o nich starajú v našom Dome charity sv. Vincenta. Farské charity Solinky, Nesluša a Ladce tiež ochotne šijú rúška. V Snežnici sú jej členovia zainteresovaní v nákupoch potravín pre seniorov a úzko spolupracujú aj s obcou. V Lietave sa zmobilizovali mladí dobrovoľníci, sú zapojení do nákupnej služby obyvateľom aj okolitých obcí. Vo

Vrútkach vedúca farskej charity poskytuje starostlivosť ležiacej pani, ktorá nemá rodinných príslušníkov. Rodina z Rajca darovala väčšie množstvo rúšok. Jednotlivci sa ozývajú a ponúkajú pomoc. A to vyberáme len niekoľko z množstva konkrétnych prípadov.

BOH LÁSKU ODMENÍ

Členovia farských charít sú napríklad obyvatelom svojich farností, patrí im veľká vďaka za dobročinnosť a tvorivosť. Je fascinujúce, ako sa dokážeme spojiť a zmobilizovať do rôznorodnej služby. Niektorí zabezpečujú materiál na šitie, iní robia nákupy, rozvoz... mnohí darujú svoj čas v telefonickom rozhovore so starším človekom, aby sa necítil izolovaný... akákoľvek pomoc je vzácna... mnoho príbehov vzájomnej solidarity píše život v týchto dňoch... Chceme sa vám všetkým, aj tým, ktorých sme nespomenuli osobne, zo srdca poďakovať. Ďakujeme, že takto spolu môžeme naplňovať evanjeliové prikázanie lásky k svojim bližným. Boh vidí vaše skutky, nech vašu lásku štedro odmení! Tešíme sa, že aj takéto malé skutky služby spájajú ľudí ochotných pomáhať. Ďakujeme, že ste všímaví voči potrebám okolia! 🙏

OBMEDZENÝ REŽIM V CENTRE SV. FILIPA NERIHO

Diecézna charita Žilina prevádzkuje v Považskej Bystrici jedno zo svojich zariadení, Centrum pre deti a rodiny sv. Filipa Neriho. Svoj domov v ňom nachádza 25 detí, z toho jedna je mladá dospelá (dieťa nad 18 rokov) a štyri deti žijú v profesionálnych rodinách. Súčasná mimoriadna situácia sa dotkla aj tohto nášho zariadenia.

V súčasnosti sú v zariadení zakázané návštevy príbuzným aj verejnosti. Vychádzky detí sú obmedzené, lokalizované na prostredie záhrady. Našťastie tento priestor je veľký a ponúka dostatok miesta

na šantenie. Obmedzenie pohybu a s tým spojená zmena každodenného režimu boli v prežívaní detí v prvé dni náročnejšie. V behu dní si postupne deti navykajú na zmeny. Spolu so zamestnancami zariadenia trávia čas zmysluplne. Dodržiavajú hygienické zásady, častejšie si umývajú ruky, nosia rúška a plne rešpektujú odporúčané opatrenia. Hlavnou náplňou činnosti dňa je vypracovávanie školských domácich úloh a preberanie učiva. Vo voľnom čase čítajú knihy, pozerajú dobré filmy či trávia čas upratovaním. Dočasne sú obmedzené návštevy lekárov i vykonávanie niektorých opatrení sociálnej kurately. Každý

deň sa spolu modlia ruženec a Korunku Božieho milosrdenstva. Ich tváre, zo začiatku zahaľované bufkami a šatkami, vystriedali s láskou ušité rúška od Veroniky a našich dobrovoľníkov. Sú veľmi pekné. O odovzdanie zásielky sa postaral náš kaplán Michal. Ďakujeme mu za duchovnú starostlivosť, je pre nás požehnaním a darom. Vždy, keď má príležitosť, pridá pár milých a povzbudivých slov. Často posielala svoje povzbudenie v evanjeliovom zamyslení a uistenie o svojich modlitbách, v týchto dňoch najmä elektronicky. Patria všetkým zariadeniam, a tiež dobrovoľníkom vo farských charitách. 🙏

Venovaním

2%

ste spolu s nami
blízko pri človeku...
www.charitaza.sk

DIECÉZNA
Charita
ŽILINA
blízko pri človeku

**VAŠE 2% PREMIĚAME
NA POMOC NÚDZNYM**

NÁZOV: Diecézna charita Žilina
SÍDLO: Predmestská 12, 010 01 Žilina
PRÁVNÁ FORMA: účelové zariadenie cirkvi
IČO: 420 65 895

4 V 4 MESTÁCH PROFESIONÁLNE
SLUŽBY
23 V 23 MESTÁCH A OBCIACH
DOBROVOĽNÉ SLUŽBY

850 LUDÍ BEZ DOMOVA V 3
NÍZKOPRAHOVÝCH DENNÝCH
CENTRÁCH A 271 LUDÍ BEZ
DOMOVA V 2 NOČLAHÁRNIACH
12878 NOČLAHOV

23 DETÍ V CENTRE
PRE DETI A RODINU
29 RODINÁM MATERIÁLNA POMOC

10179 POTRAVINOVÝCH BALÍKOV
+ 518 HYGIENICKÝCH BALÍKOV
600 DEŤOM ŠKOLSKÉ POMÔCKY

447 LUDÍ ŠPECIALIZOVANÉ
SOCIÁLNE PORADENSTVO
1000 VIAC AKO 1000 LUDÍ ZÁKLADNÉ
SOCIÁLNE PORADENSTVO

35 PREDAJCOV POULIČNÝCH
ČASOPISOV
34571 PREDANÝCH POULIČNÝCH
ČASOPISOV

28 TON POTRAVIN A HYGIENICKÝCH
POTRIEB V HODNOTE 47900 EUR
853 RODINÁM POTRAVINOVÁ POMOC

30 STARÝCH A CHORÝCH LUDÍ
V ZPS/DSS
40 CHORÝCH OPATROVATEĽSKÁ
SLUŽBA

66 LUĎOM POŽIČIAVANIE
ZDRAVOTNICKÝCH POMÔCOK
110 POŽIČANÝCH
ZDRAVOTNICKÝCH POMÔCOK

TO, ČO SPOLU ŽIJEME, JE DAR

Tento rozhovor vznikol uprostred emailových schránok, domácej školy a práce z domu. Nezvyčajná situácia vlastne vytvorila priestor pohovárať sa, na ktorý by za iných okolností asi nebol čas – Ján (42) a Lucia (43) Hrkútovcí zo Žiliny.

TEXT BEÁTA JAROŠOVÁ, FOTO ARCHÍV HRKÚTOVCOV

„
**...V MANŽELSTVE
NACHÁDZAME VEĽMI
DÔLEŽITÉ ZNAMENIA.**“

Hovoria, že odpovede na naše otázky vypracovali každý sám a potom si ich navzájom prečítali. Vraj sa dobre nasmiali. Manželia nám často vravia, že vďaka nám si pospomínali na veci, o ktorých by za iných okolností nebol dôvod hovoriť alebo na ne celkom zabudli, či úplne ich stratili zo zreteľa. Ak sme teda spríjemnili jedným manželom a trojdetným rodičom (Terezka, Adam, Filip) aspoň krátku chvíľku, sme radi. Veríme, že pri čítaní našej rubriky ju strávite tiež.

ZOČI-VOČI

„Janko rád rozpráva, o tom, ako sme sa zoznámili. Bolo to na

nejakej z hodín filozofie, myslím ontológii, ktorú sme vtedy, počas štúdia na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, spolu absolvovali. No ja som ho registrovala už skôr, to priezvisko sa nedalo prehliadnuť: Janko Hrkút, z Dolného Kubína, už len bryndzové halušky chýbali. Janko mal však svoj šarm, krásny hlboký hlas a bola s ním zábava. To nakoniec platí dodnes,“ spomína Lucia a jej manžel poskytuje pohľad z druhej strany: „Chodil som do vyššieho ročníka, ale mali sme spoločnú prednášku. Na jej začiatku sme sa nejako dostali k vtipom o ženách. Pridal som sa k prednášajúcemu, ktorý vtipy roztáčal. Jedna študentka sa ozvala a oponovala nám. Ďalšou vtipnou poznámkou som reagoval priamo na ňu a zdalo sa mi, že som slovnú prestrelku vyhral. Nemal som však z toho dlho radosť. Škrela ma, že som bol voči študentke neláskavý, tak som sa jej šiel po prednáške ospravedlniť. Vtedy som prvýkrát stál zoči-voči Lucii. Onedlho sme mali katedrovicu, tam som sa s ňou už rozprával. A keď som zistil, že ešte nebola na Zobore (legendárny vršok nad Nitrou)... Tam bolo naše prvé rande (rok 1998). Chodili sme spolu asi pol roka, potom sme sa rozišli.“

V SPÄTNOM ZRKADLE

Asi po dvoch rokoch začali spolu chodiť opäť. „Už to bolo vážnejšie: spoznávanie sa, našich rodín a aj tých najrozličnejších súvislostí. Ja som vyrastal v Dolnom Kubíne a Lucia v Spišskom Hrhove. Ale prázdniny počas základnej školy som trávil na Spiši u starých rodičov, (ne)paradoxne iba 12 kilometrov od Lucie.“

Po Luciinej promócií a mojej civilnej službe sme obaja dostali pracovné príležitosti na severe Slovenska a v roku 2003 sme sa zosobášili. Chvíľku sme bývali v Dolnom Kubíne, potom takmer dva roky v Ružomberku a od roku 2005 žijeme v Žiline. Ak sa niekto pýta na istotu, pri rozhodnutiach o životných povolaniach, myslím si, že istota existuje iba ex post, takpovediac v spätnom zrkadle. Našou úlohou je veriť, že to, čo sa nám deje, čo prichádza, dostane zmysel. Našou úlohou je veriť a byť verní povolaniu, ku ktorému sme si prosili Božie požehnanie,“ vysvetľuje Janko okolnosti, za ktorých nadobudol vnútorné presvedčenie, že Lucia je tá pravá. „Mne to bolo jasné hneď. Po pol roku sme sa rozišli a ja som dva roky čakala, kým to dôjde aj jemu. Potom som už Janka vnímala

v ďalších rôznych kontextoch, ako škola, kde patrila k tým, ktorým to myslí a to sa mi páčilo, naša spoločná „intráková“ partia, kde nikdy neodmietol pomoc, maličký detský domov, kde vykonával civilku a staral sa o nádherné šťastno-smutné deti s takou láskou a zanietím, že moja počiatočná istota iba nabrala na silu...“ dopĺňa Lucia.

SILA SVIATOSTI

„Akoby sme vždy tak trochu čakali, kedy už príde tá kríza, ktorá sa vraj v každom manželstve po čase objaví. Nedorozumení, nepochopení a aj bolestného spoznávania bolo a je vždy dosť, ale nikdy sme od seba nemali ďalej, ako je ten nasledujúci „manželský dialóg“. Najmä vďaka Jankovi ho vždy máme veľmi rýchlo. Ja veci spracúvam dlhšie, nechce sa mi vždy do komunikácie a vyjasňovania. Vtedy treba odpúšťať aj prosiť o odpustenie, treba trochu ustúpiť alebo sa vymedziť... Vtedy často spoznávam v pravde samu seba, svoje pohnútky, a to vôbec nie je ľahké. Chce to dávku pokory... Bez pátosu, som presvedčená, že to, čo s Jankom spolu žijeme, je dar, je sila sviatosti

a ja som za to veľmi vďačná. Ale kto aspoň trochu pozná Otca, je mu myslím všetko jasné...“ vysvetľuje Lucia, ako vníma sviatosťný rozmer ich vzťahu.

„Často som v našom vzťahu vnímal niečo ako nevysvetliteľné znamenie, silu, ktorá určite nepochádzala z nás. Všetko je milosť. A milosť je dar. „Držať spolu sviatosťou“ pre mňa znamená byť vo vzťahu s Bohom – pričom tento vzťah je pre mňa zrozumiteľný vo vzťahu k mojej manželke. Radosť, vzrušenie, všedné aj slávnostné dni... Je to moja najhlbšia túžba, aby ma držala vo vzťahu sviatosť. Obávam sa, že veľakrát milosti bránim vstúpiť do nášho manželstva, rodiny. Na vzťahu v manželstve sa učím o svojich chybách, pýche, lenivosti... Je to verné zrkadlo. A to ma omnoho intenzívnejšie núti prosiť Boha o silu a milosrdenstvo, lebo človek to sám nedokáže. Keď sa o to pokúša, riadne sa doráňa, a nielen seba, ale aj manželku a deti...“ myslí si Janko.

KLASIKA

„Som rada, že sme to zatiaľ prežili,“ hovorí na margo ich rodičovstva

Lucia. Prežívali sme „klasiku“, žena sa stane matkou, svet sa jej obráti naruby, pocíti takú intenzívnu lásku (k dieťaťu), že to chvíľu trvá, kým si zasa uvedomí, že jej muž nikam neodíšiel... Komunikácia má vtedy mimoriadnu dôležitosť. Je to veľký manželský paradox: tie najbolestnejšie veci sú zároveň aj tie najkrajšie veci. Je to jednoducho škola, kde sa naučíte myslieť a robiť viac pre druhých. Nechcem, aby to vyznelo tak, že manželstvo či rodina predstavujú jednu náročnú cestu, kde trpíte ako kôň. Lebo miera lásky, ktorá sa vám cez ne dostáva, je kúsok neba.

Vytrvalý, láskavý príklad rodičov je to, čo verím, že má zmysel vo výchove i pri odovzdávaní viery,“ myslí si mama Lucia. Darom detí sa aj podľa Janka zmenilo veľa. „V prvom rade vzťahov a zodpovednosti je viac. Aj tých nastavených zrkadiel. Ale tam, kde vidím a uznávam svoje hriechy, tam dovoľujem milosti, aby ma uzdravovala. Som za naše krásne deti veľmi vďačný, veľa ma učia a dávajú veľa zmyslu.

Čo je v manželstve najkrajšie a najťažšie? Uvidím to v spätnom zrkadle, na konci môjho života.

Alebo až tam, kde už nebudeme potrebovať žiadne zrkadlá. Samozrejme, človek musí hľadiť dopredu. Pýtať sa, kam má ísť, ako má žiť, čo vyhľadávať a čomu sa vyhýbať. Ja som od svojho počiatku veľmi blízko Cirkvi. Aspoň si to myslím. Keď bola moja mama tehotná, lekárka jej odporúčala ísť na potrat. Bol som už tretie dieťa a s mamou máme Rh-inkompatibilitu (opačné Rh faktory), lekári tvrdili, že vraj môžu nastať komplikácie, postihnutie dieťaťa... Myslím, že to nie je nič výnimočné, počul som mnoho podobných príbehov z Československa 70. rokov minulého storočia.“

SPOLOČENSTVO VIERY A LÁSKY

Jankovi rodičia ho prijali ako dar, povzbudzoval ich pritom aj (neskorší biskup) Andrej Imrich, vtedajší kaplán v Dolnom Kubíne. „Práve on ma v máji 1978 pokrstil. Vyrastal som v rodine, kde kresťanská tradícia a viera boli prirodzené. Chodiť na náboženstvo a znieť trochu posmechu v škole, to nebolo u nás treba nejako mimoriadne riešiť. Moje dve sestry aj brat či rodičia - žili sme to isté presvedčenie, čo znamená tento život, ktorý smrťou nekončí. Toto zázemie mi dalo veľmi silnú dôveru v Cirkev. Jej tradíciu, nauku, skúsenosť, históriu... A keď som to potom študoval, len sa mi potvrdila žitá viera. Napriek všetkému, mnohým zlyhaniu a chybám, je pre mňa Cirkev, teda spoločenstvo viery a lásky, jasným znamením,“ vysvetľuje Janko a dodáva, že v Cirkvi nachádzal a aj v manželstve s Luciou nachádzajú, veľmi dôležité znamenia. Toho, ako žiť aj ako nežiť, čomu veriť a čomu neveriť, čo je láska a čo je sebecko. A mnoho ďalšieho. „Keď hovorím o Cirkvi nemyslím len jej hierarchickú štruktúru, ale spoločenstvo, ktorého časť je tu na zemi a časť sa už raduje s Pánom,“ vysvetľuje filozof Janko.

Už asi desať rokov sú Hrkútovci súčasťou rodinného spoločenstva, hnutia Svetlo-život (oáza). „Vďačíme mu za veľa. Aj bratom kapucínom zo Sirotára v Žiline, kde chodíme. Aj Zdenkovi Pupíkovi, Romanovi Sekovi, Petrovi Ondrejovi a mnohým ďalším. Keď o tom rozmýšľam, len znova a znova mi napadá vďačnosť za to, že smiem byť (akokoľvek nehodným) členom tohto spoločenstva. Cirkev nevnímam ako klub, s dohodnutými pravidlami alebo privilégiami. Je to naozaj telo (Mystici Corporis Christi), so všetkým, čo k tomu patrí. A tak to zažívam, kdekoľvek sa ocitnem aj v zahraničí, ako súčasť tohto tela, ktorú prijímú, hoci ju nepoznajú.“

FILOZOF A UČITELKA

Čím je špecifická výchova filozofa a učiteľky? „Je pravda, že u nás sa veľa diskutuje, argumentuje, zdôvodňuje, málokedy používam spojenie „lebo som povedala“, hoci z času načas po tomto „argumente“ predsa len siahnem. Ak mám byť úprimná, niekedy ma to unavuje. Som učiteľka, už by som chcela mať doma pokoj, nikomu nič nevysvetlovať, nemyslieť... A podľa mňa, aj deti, hlavne tie staršie sú z toho niekedy unavené. Najmä vtedy, keď ich nútime kriticky sa pozrieť na vlastné argumenty, prečo nie kostol, nie modlitba, nie Ježiš, nie práca... Filozofi sú na to trénovaní, preto sa ja s mojím mu-

žom nikdy nehádam. A naše deti to tiež raz pochopia (žartujem, samozrejme). Na druhej strane, je to milé, keď sa Janko snaží objasniť koncept inherentného a externého dobra. Po tých rokoch by to deti už hádam aj vedeli vysvetliť,“ myslí si mama Lucia.

„Filozofia je kultivácia myslenia a snaha udržať si zdravý rozum. To vôbec nie je bežné ani ľahké. Ani neviem, ako sa žije bez filozofie. Mne sa s ňou žije výborne. Mám pár skvelých kolegov na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku a, znova, čo môžem, len ďakovať. Že môžem chodiť do práce pre lásku. Lebo filozofia je láska k múdrosti. Doma láska, v robote láska, ja sa mám... Fakt som obdarovaný. Občas tej Láске bránim prúdiť, ale zatiaľ ma vždy premočila. Našťastie...“ dopĺňa Ján.

VIEM SI TO PREDSTAVIŤ

Čo sa týka školstva, Hrkútovci nie sú vôbec skeptickí: „Je toľko múdrych a dobrých iniciatív, projektov. Treba len trochu odvahy a chuti sa do nich pustiť. Budúci rok by sme radi s Jankom a ešte jednou kolegyňou na našom gymnáziu (Gymnázium Kráľovnej pokoja

v Žiline) rozbehli Akadémiu veľkých diel, a ak bude záujem, tak aj Debatnú asociáciu. Študenti sa celkom radi zapájajú aj do filozofickej olympiády, ktorú organizuje Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku. Všetko je to priestor a čas, kde sa kreativite, mysleniu, radosti z objavovania medze nekladú. Máme v technológiách silnú konkurenciu, ale môžu byť aj naším dobrým spojencom. Znova, všetko začína v rodine. Ak rodič nevezme knihu do rúk, ako je rok dlhý, ak ide doma televízor v jednom kuse, ak rodičia netušia, čo ich deti pozerajú a koľko času trávia na mobile, neviem si predstaviť, že ja to v škole za tých pár hodín zmením. Vlastne, viem si to predstaviť. A chcem sa o to pokúšať,“ dodáva Lucia.

PLÁN

Podľa Janka sú lepšie a horšie chvíle: „Veľa sme čítali, chodili na manželské duchovné cvičenia. A veru nás to uchránilo pred mnohými ťažkosťami, i keď nie pred všetkými, každý nejaké má. Znova, uvidíme v spätnom zrkadle, čo sme mali urobiť inak v práci a čo v rodine. Ale ako hovoria starí ľudia: „Poručeno Pánu Bohu.“ Čas na seba sme si vždy vedeli nájsť. Nie-

kedy až veľa. Ja som totiž uvravený a premýšľavý typ. Som veľmi vďačný Lucii, že tie milióny slov, ktoré som jej doteraz povedal, vypočula. A najmä, že aj po nich (a napriek nim) ma má stále rada...“

V dnešnom uponáhľanom svete nie je jednoduché nájsť si na seba čas a je čoraz dôležitejšie starostlivo si ho plánovať. „Toto má u nás na starosti Janko. Plánuje naše spoločné chvíle vo dvojici i s rodinou. Viem, že by niekedy uvítal aj moju aktivitu v tomto smere, ale u mňa je to vychodený chodníček. Necháva mi veľký priestor, pobáda ma, aby som myslela na seba, robila veci, ktoré ma bavia. Myslím, že v tom obaja cítíme veľkú slobodu. Dostali sme na tento rok plánovací kalendár (ten z Rodinkova), ktorý bol chvíľu aj predmetom sporu. Ja to beriem tak ležérnejšie, Janko veľmi poctivo, zapisuje, plánuje, rozhovory, prekvapenia. Áno, aj to môže byť niekedy kríž, ktorý je treba niesť... Mení sa to, ako deti rastú, užívame si ich postupujúcu samostatnosť a pomaly sa pripravujeme na to, že nás budú potrebovať čoraz menej. Je to desivé i príjemné zároveň. Jankovi rodičia si vždy, keď u nich hráme karty, navzájom hovoria: dobré mi hádž, lebo oni odídu, ale ja ti tu zostanem...“ 📞

INZERCIA

11. 4.

POVOLANÝ A VYVOLENÝ

12. 4.

KAUZA KRISTUS

LUX
TELEVÍZIA

www.tvlux.sk

Čo nás môže karanténa naučiť?

Všetko sa zrazu zastavilo. Celý svet, celá planéta. Čo bolo absolútne nemožné, stalo sa realitou. Ak chceme prežiť, musíme zostať doma. Nevieme, dokedy to potrvá. Čo nás môže karanténa od marca 2020 naučiť? Je to len nepodstatná epizóda, nedorozumenie, skrytá manipulácia davov alebo šanca na naozaj veľký reštart?

TEXT ZDENO PUPÍK, FOTO PEXELS

CIRKEV NESTOJÍ STRANOU

Dni karantény nám odhalili krehkosť celého nášho života a všetkých systémov, ktoré sa nám javili ako nevyhnutné. Ak sme sa doteraz snažili riešiť viaceré problémy separátne, sofistikovanosť sveta a hĺbka krízy nás nútia vidieť skutočnosti komplexne. Ako pozeráť na aktuálnu situáciu očami viery? Máme niekoľko možností, akým smerom sa vybrať. Vidíme postoje Konferencie biskupov Slovenska. Vypočuli výzvu vlády našej krajiny o eliminovaní

prenášania vírusu, dočasne zastavili slávenie bohoslužieb za účasti verejnosti, píšú a hovoria posolstvá o viere a disciplíne, ponúkajú sväté omše a pobožnosti prostredníctvom médií a sociálnych sietí a podobne to robia aj farnosti. Po prvotnom šoku a šomraní sme si na to zvykli a rešpektujeme toto rozhodnutie. Tu treba oceniť článok hovorca KBS Martina Kramaru, v ktorom prezentoval osobný pohľad na rozhodnutie pozastavenia slávenia verejných bohoslužieb – hovoril o inom type hrdinstva (**hrdinstve disciplíny**), ktorý zvrátil narastajúcu nespokojnosť niek-

torých katolíkov prezentovanú na sociálnych sieťach.

AKO ČÍTAŤ ZNAMENIA ČIAS VO VIERE?

Vždy, ale najmä v časoch krízy, zafungujú pri interpretácii znamení čias najrozmanitejšie myšlienkové pochody odvolávajúce sa, okrem iného, aj na Pána Boha. Obyčajne nastane **konfrontácia** katastrofistov, idealistov, realistov, racionalistov a duchovných ekvilibristov, ktorí dokážu nájsť exaktné prejavy Božieho pôsobenia. **Epifanisti** majú naporúdzi

nejaké staro-nové zjavenie, ktoré o tom všetkom jasne hovorí. **Sa-krificionisti** tvrdia, že jedinou cestou sú obety zmierenia. V ťažkých časoch vidia Boží trest za našu hriechnosť, ktorú vykúpime len gigantickým objemom modlitieb a obiet, ktoré sa musia dookola opakovať, aby sme zadostučinili urazenej Božej cti, ktorá dvíha svoju trestajúcu pravicu a konečne zhatí pýchu človeka a dá všetkým jasne najavo, že On je pánom dejín a my sme len zanedbateľné omrvinky padajúce zo stola či štenice, ktoré sú trpené ako zábavka pre pravých dedičov bohatstiev Božích milostí (porov. Mk 7, 24 – 30). **Parúzionisti** sa tešia, že už nastali posledné časy, ktoré kadejakí proroci pravidelne ohlasujú a hádam sa teraz už (konečne) trafili. Ukáže sa Kristus a skončí sa to naše pozemské historické trápenie alebo aspoň dá riadnu príučku všetkým nespratníkom, aby sme sa spamätali a nastalo tisícročné kráľovstvo mieru, pokoja a prosperity.

APOKALYPTIKA

Svätý Pavol musel počas svojho života riešiť množstvo problémov dovtedy nepoznaných. Napríklad aj v súvislosti s druhým príchodom Krista – konkrétne v komunite veriacich v gréckom meste Solún. „Čo sa týka príchodu nášho Pána Ježiša Krista a nášho zhromaždenia okolo neho, prosíme vás, bratia, nedajte sa hneď vyvieť z rovnováhy a naplašit ani duchom ani slovom ani listom, údajne naším, akoby už Pánov deň nastával. Nech vás nezvedie nik nijakým spôsobom. Lebo nenastane, kým nepríde najprv odpad a nezjaví sa človek neprávnosti, syn zatratenia, ktorý sa protiví a povyšuje nad všetko, čo sa nazýva Bohom alebo čo sa uctieva, takže sa posadí v Božom chráme a bude sa vydávať za Boha. Nepamätáte sa, že som vám to hovoril, ešte keď som bol u vás? A teraz

viete, čo ho zadržá, aby sa zjavil až v pravom čase“ (2 Sol 2, 1 – 6). Vyzýva k pokoju a opatrnosti pri hodnotení znamení čias. Upozorňuje na tajomného muža zla, ktorého ohavné konanie bude aj proti Bohu, aj proti človeku a veľa ľudí jeho konanie pohorší. Je to zvláštne proctvo a bude lákať mnohých identifikovať ho s konkrétnou historickou postavou. Preto sv. Pavol opätovne vyzýva **k múdrosti a rozlišovaniu**, nezháňať sa za zbytočnosťami, pokojne pracovať a neochabovať v konaní dobra (porov. 2 Sol 3, 11 – 13).

AKO ZOSTAŤ ČLOVEKOM

Presviedčame sa, že o tom, kto prežije, budú rozhodovať **disciplína, kreativita, flexibilita a solidarita**. To budú popri súdržnosti aj znaky novej spirituality. Virtualita bude hrať ešte väčšiu rolu než doteraz. Rovnako tak ešte silnejšou mantrou než doteraz bude recyklácia. Sebestačnosť sa môže stať pozitívnym impulzom, ale aj nebezpečným trendom, ktorý nás zadusí zákernejšie ako koronavírus. Je to výzva napríklad v podobe národnej potravinovej bezpečnosti, ale aj nebezpečenstvo k úplnému uzatvoreniu sa. Uvedomujeme si, že nástraha mutácií v súvislosti so sebestačnosťou (naša predstava o sebestačnosti sa môže meniť) nám položí nové a nové otázky, ktoré preveria úplne všetky naše schopnosti. Najmä tú, ako sa stávať/zostať človekom.

BYŤ S ĽUĎMI

Nemecký fyzik a filozof Carl F. von Weizsäcker tvrdí, že „práve kresťania by mali porozumieť núdzi v našom svete. Pretože nemajú nejaký racionalistický program premeny sveta, môžu stať všade tam, kde je potrebný človek.“ Kresťania by mali **byť s ľuďmi**. Uprostred nich. A najmä teraz. Nielen tak vzletne duchovne, ale

reálne stáť vedľa nich. Mnohí to tak aj robia. Šijú rúška, vozia susedom potraviny, navštevujú chorých, povzbudzujú ostatných na sociálnych sieťach. Pápež František v jednom rozhovore povedal: „Toto budú kľúčové slová pre nový rozbeh: **korene, pamäť, bratstvo a nádej**.“ Nesmieme zabudnúť, kto sme, potrebujeme byť hlboko zakorenení – ľudsky, kultúrne, duchovne. Ak nie sme ukotvení, usilujme o to zo všetkých síl. Nezapodíme, čo sa to vlastne stalo, čo sa v nás zmenilo – čo sa v nás zlomilo a čo vyrástlo. Prestaňme s pubertálnymi prekáračkami, prezývaním, biľagovaním a hľadáním deliacich čiar. Hľadajme zrelé vzťahy, bratstvo, solidaritu, ktorá zachraňuje a posilňuje život. Nezostaňme učupení v kúte, za pecou, krčovití alebo oportunisticky čakajúci, ako sa veci vyvinú bez toho, aby sme neprestali dúfať v nový deň a nový život.

ZA POKUS TO STOJÍ

Pápež František veľmi túži po tom, aby celú spoločnosť prenikla **kultúra starostlivosti** (porov. Laudato si', č. 231). Inými slovami to predosielať aj americký sociológ Francis Fukuyama, ktorý v diele Veľký rozvrat (1999) hovorí, že „rekonštrukcia spoločenského poriadku nespočíva v obnove hierarchickej moci, ale v renesancii kultúry, v ktorej je zvykom správať sa čestne a spolupracovať“. Je to na hranici idealizmu, ale za pokus to stojí. Prežívame „bielu“ alebo veľkú sobotu dejín. Syn človeka a jeho svet, aký sme poznali, zomrel. Poučení Kristovou epopejou sme v očakávaní, či nastane vzkriesenie. Nádej nám hovorí, že príde nový začiatok, skepticizmus nás drží pri zemi a realita nám hovorí, aby sme nestrácali vieru. Ani v Boha, ani v človeka. 🙏

CELÝ ČLÁNOK SI MÔŽETE PREČITAŤ
NA WWW.NASADIECEZA.SK.

MOŽNÁ PREDZVEŠŤ ďalekosiahlych zmien

Náš život prechádza premenou. Obrovské množstvo ľudí nechodí do práce, žiakom a študentom sa odporúča samoštúdium z domu, mnohé kamenné predajne sú zavreté a nahradili ich donáškové služby a internetový obchod. Vlastne takto sme si predstavovali dobu, keď nás nahradia roboty a počítače.

TEXT DUŠAN VÁCLAV, FOTO PEXELS

Technologický rozvoj môže súčasná situácia na určité obdobie spomaliť, ale nie zastaviť. Všetci tušíme, že stroje a roboty budú sofistikovanejšie a (nielen) výzorom sa budú čoraz viac podobat' na homo sapiens. Je zrejmé, že opakujúce sa manuálne procesy budú čoraz viac vykonávať stroje. Už teraz sa hľadajú modely sociálneho štátu, ktorý by mal vykompenzovať stratu práce. Opäť nám na to odkazuje analógia dnešných dní – čo s finančnými potrebami ľudí, ktorí zrazu prišli pre karanténu o prácu (dúfame, že len na určitý krátky čas)?

SVETLÁ BUDÚCNOSŤ KREATÍVNEHO PRIEMYSLU

Je pravdepodobné, že nás čakajú väčšie možnosti práce z domu (home office), menšie pracovné úväzky a viac voľného času (opäť si nemožno nevšimnúť podobnosť s realitou dnešných dní). Vystáva ďalšia otázka: Ako vyplniť toľký voľný čas? Jeho nárast prinesie dopyt a s ním aj príležitosť v oblasti umenia a kreatívneho priemyslu. Profesie ako bloger, youtuber, influencer, s ktorými sa ešte len zoznamujeme, čaká podľa všet-

kého nárast na význame. Zrejme bude čoraz viac ľudí chcieť si ukrojiť z koláča plnitelov virtuálneho obsahu. Žiaľ, nemáme objektívne kritériá na ich hodnotenie, okrem počtu zhladnutí či počtu folowerov, avšak to je skôr ukazovateľ popularity ako kvality. Zrejme bude ešte dôležitejšie zapojiť kritické myslenie, overovať tvrdenia a fakty, aby sme si vybrali skutočne relevantný a obohacujúci obsah. K zásadným témam ľudského života sa totiž bude môcť vyjadrovať hocikto (bez patričného vzdelania alebo skúseností), ale zároveň virtuálny priestor ponúka možnosti

pre formulovanie názorov aj rozhladeným a bystrým ľuďom, ktorí napríklad neradi vystupujú verejne. Podobne konzervatívci môžu do mediálneho priestoru priniesť témy, ktoré nie sme v populárnych médiách zvyknutí nachádzať.

PONUKNUŤ SPOLOČENSTVO

Prázdnota po utlmenej zaneprázdnenosti znamená obrovský potenciál aj pre Cirkev. Možno chvíľku stačí pracovné zaťaženie nahradiť zábavou, ale nepôjde to donekonečna. Príde čoraz viac momentov, keď sa človek zastaví a bude rozmýšľať nad zmyslom života, nad potrebou prítomnosti iných ľudí vo svojom živote a nemusí to byť nutne pod ťarchou nejakej život ohrozujúcej skutočnosti. Čo mu je Cirkev schopná ponúknuť? Akými prostriedkami sa mu prihovorí? Ako prehlúši mnohé iné ponuky? Termín nová evanjelizácia tak dostáva novú úroveň vážnosti. V zmysle communio ekleziológie Benedikta XVI. môžeme považovať jednu z podstatných čŕt Cirkvi – jej rozmer spoločenstva – za prostrie-

dok, ako tu byť pre človeka. Kľúčovými budú elementárne úrovne – rodina a malé spoločenstvá (stretká). Práve na týchto úrovniach sú vzťahy autentické, osobné a solidarita prirodzená a bezprostredná. Vyššie úrovne communia môžu tie nižšie rámcovať, ponúkať podnety a zjednocovať. Kto zažil medzinárodné stretnutia Svetových dní mládeže, môže dosvedčiť krásu jednoty v rozmanitosti a pocitu príslušnosti do jedného veľkého celku.

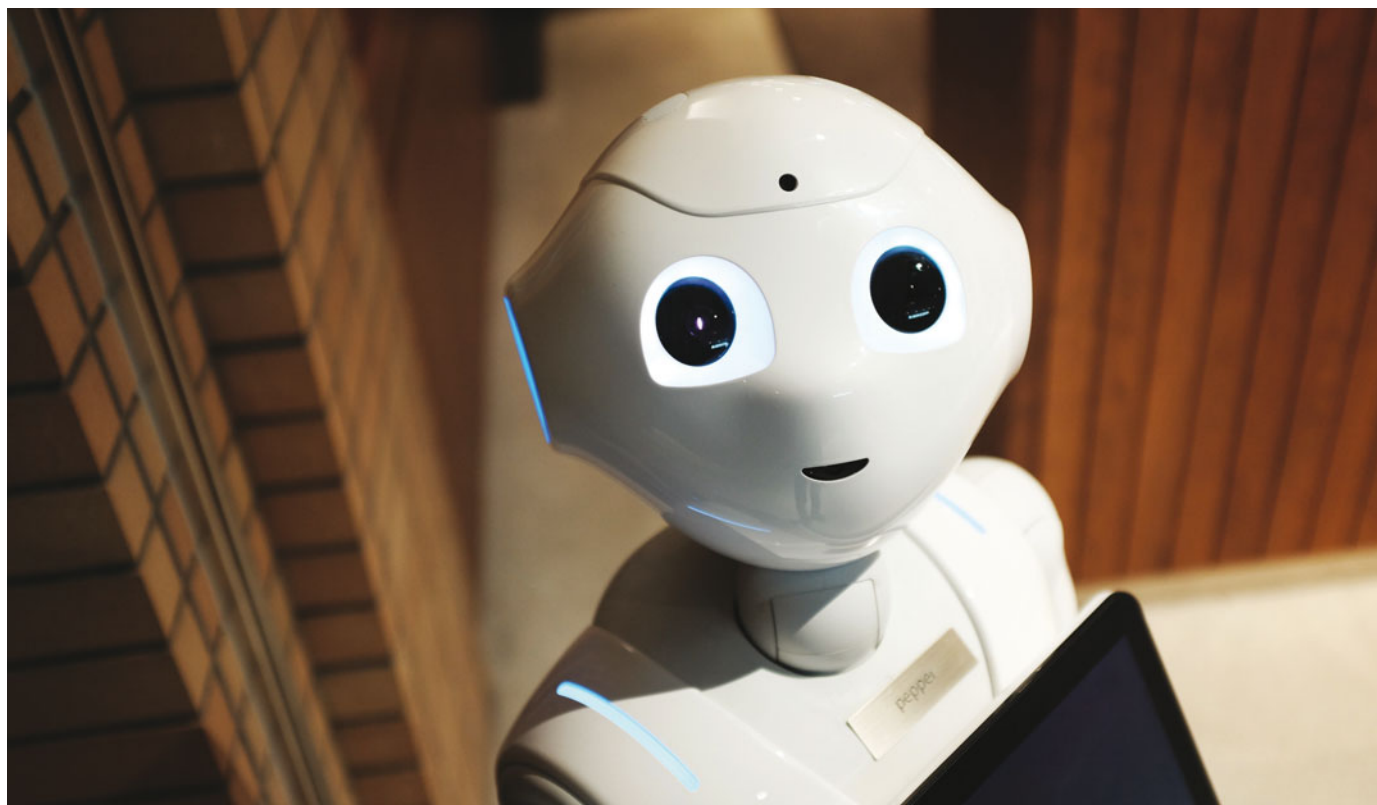
PERIFÉRIE

Hoci možno predpokladať isté sociálne opatrenia, tí, ktorí dostali do vienka menej schopností sa presadiť v meniacich sa podmienkach digitálnej a robotickej doby, sa budú čoraz viac ocitať na okraji. Viera, že voľný obchod vyprodukuje taký dostatok zdrojov, že sa každému čosi ujde, je azda až príliš optimistická a skôr sa zdá, že sociálne rozdiely čaká ešte väčšie roztváranie pomyselných nožníc medzi bohatými a chudobnými. Nadalej si musíme uvedomovať, že Boh nás stvoril všetkých s dôstojnosťou,

ktorá je neodnímateľná a nezávisí od nadania, talentu, úspechu či zlyhania. Nemôžeme si zatvárať oči pred chybami, ktorých sa človek dopúšťa, ale ako nás Kristus učil, máme odpúšťať sedemdesiatsedem ráz (Mt 18, 22), stále znova a znova musíme vykročiť k tým, ktorí sú na dne. Výzva Svätého Otca Františka, aby kresťania vyšli na periferie, je aktuálna dnes a bude ešte väčšou úlohou.

ČO NEZVLÁDNE VEDA A TECHNIKA

Prichádzame o ilúziu, že všetko zvládne technika a veda, ktoré človek sám vyprodukuje. Zrazu si uvedomujeme, že niekde tam vonku visí mnoho hrozieb, na ktoré nie sme pripravení. Tieto ťažké dni nám môžu pomôcť prehodnotiť mnohé samozrejmosti dnešného života a myslieť viac na budúcnosť. Vlna solidarity, obety či úprimných modlitieb dáva nádej, že sa dokážeme zomknúť, navzájom si pomáhať, a to je aj šanca, že sa poučíme a pripravíme na výzvy a problémy, ktoré nás ešte len čakajú. 🙏

ZDRUŽENIE MLADÝCH FARMÁROV NA SLOVENSKU

Bez Božieho požehnania je naša námaha zbytočná

Prednedávnom navštívili nášho otca biskupa Tomáša Galisa zástupcovia Združenia mladých farmárov na Slovensku – ASYF (Association of Slovak Young Farmers), aby mu predstavili svoju víziu hospodárenia na pôde, ktorá je vo vlastníctve farností Žilinskej diecézy. Viac o ich plánoch i samotnom združení sme sa dozvedeli z rozhovoru s predsedom ASYF Milanom Jurkym.

TEXT GABRIELA KVASNICOVÁ, FOTO ARCHÍV ASYF

Predstavte nám, prosím, vaše združenie. Aké je vaše poslanie, ciele a koľko máte v súčasnosti členov?

Hlavným poslaním je vzbudzovať záujem mladých ľudí o poľnohospodárstvo a zastávať záujmy mladých farmárov na Slovensku. Robíme kroky ku generačnej výmene v agrosektore, ale snažíme sa aj upriamiť pozornosť verejnosti na význam poľnohospodárstva na Slovensku. Máme celoslovenské pôsobenie, našu činnosť rozvíjame od októbra roku 2007. Počet členov je pohyblivé číslo, keďže našou podmienkou je vek od 18 do 40 rokov. Takýchto členov máme tristo, no okruh ľudí, na ktorých máme dosah, odhadujem na tritisíc. Členov po 40-tke totiž automatic-

ky nevytlúčime, naďalej sa môžu podieľať na dianí združenia, no hlavné slovo patrí mladým.

Čím je pre mladého človeka, ktorý chce podnikáť v poľnohospodárstve, zaujímavé byť členom vášho združenia?

Svojou činnosťou sa snažíme vytvárať lepšie podmienky na podnikanie mladých farmárov, preto všetci členovia majú aktívnu možnosť participovať na príprave legislatívy. Diskusiou a stretnutiami s mladými farmármi sa snažíme definovať problémy, navrhnúť a presadiť riešenia pre mladých farmárov na Slovensku. Sme členmi viacerých pracovných skupín, ktoré sa zaoberajú poľnohospodárstvom a životným prostredím.

Fungujeme aj opačným smerom, teda nechceme len pýtať, chceme aj dávať. Napríklad formou besied na školách, či na výstavách, propagujeme poľnohospodárstvo ako životný štýl. Verejnosť si musí uvedomiť, že poľnohospodárstvo a potravinárska výroba sa netýka

len niekoľkých farmárov, ale všetkých, čo niekoľkokrát do dňa jedia.

Aké vidíte riešenia teraz v čase pandémie, keď ľudia chodia vystrašení, či budeme mať dostatok potravín?

Odpoveď je jednoduchá – množstvo potravín si môžeme vypestovať i doma sami. Našou víziou je, aby sme nemali len zopár farmárov, ktorí budú obhospodarovať veľké lány a vidiek bude prázdny, ale naopak, aby každá dedina bola sebestačná. Aby v nej hospodárili farmári a ľudia zostávali žiť. Keď budú sebestačné dediny, budú sebestačné aj celé regióny a bude aj sebestačné Slovensko. Máme krásne lúky, úrodné polia, ideálne klimatické podmienky, už sa len pustiť do práce. Je tu obrovský potenciál ľudí, ktorí môžu zakladať malé rodinné farmy, ktoré produkujú, chovajú, a pritom sa starajú o našu prírodu.

”
KEĎ BUDÚ SEBESTAČNÉ DEDINY, BUDE AJ SEBESTAČNÉ SLOVENSKO.“

V akej oblasti alebo akým spôsobom spolupracuje vaše združenie s cirkvou?

Viacerí naši členovia sú aj praktizujúci kresťania, preto sa zau-

jímajú aj o dianie v cirkvi. Keď pripravujeme naše podujatia, snažíme sa do nich zakomponovať vždy aj svätú omšu, ktorá je obetovaná za farmárov a dobrú úrodu. Lebo my vieme dať semiačko do zeme, ale ako sa hovorí: „Bez Božieho požehnania márne naše namáhania.“ To semienko nemusí vyrásť a nemusí dať ani úrodu. To je v Božích rukách. Veľmi inšpiratívna je pre našu prácu Encyklika Sv. Otca Františka LAUDATO SI', ktorá zdôrazňuje, že naša Zem je náš spoločný domov, a ten treba chrániť. Mladí farmári majú obmedzenú možnosť prístupu k pôde, obmedzený prístup k financiám, obce ich spravidla neprijímajú medzi seba. Dnes sa totiž na slovenskej dedine sťažujú susedia, že kohút kikiríka... Bez toho, aby pôdu mladí ľudia vlastnili, alebo si ju prenajali, nemôžu začať farmárčiť. A v tomto vie cirkev zohrať podstatnú úlohu, lebo patrí medzi najväčších vlastníkov poľnohospodárskej pôdy na Slovensku.

Prečo by mali farnosti ponúknuť pôdu, ktorú majú vo svojom vlastníctve, mladým farmárom? O takéto podnikanie sa zaujímajú viaceré subjekty. Domnievate sa, že mladí farmári bez skúseností majú dostatočný potenciál zhostiť sa takejto úlohy?

Prvá otázka, ktorú by si mal položiť každý vlastník pôdy, je, ako sa na tej mojej pôde hospodári? A podľa nášho názoru by sa aj cirkev mala

zaujímať o to, v akom stave sú pozemky, či sa na nich hospodári ekologicky, alebo je len pre niekoho zdrojom príjmu cez priame dotácie. Cirkev by mala mať snahu vyťažiť z pôdy maximum, ale nie len finančné, ale i morálne. Cirkevná pôda má dve veľké výhody – pozemky nie sú rozdrobené, nededili sa, a teda i vlastnícke vzťahy sú tam vysporiadané a majú väčšinou aj dobrú prístupovú cestu. To je ideálny „inkubátor“ pre začínajúceho farmára. Vieme, že na Slovensku je kríza rodín a kríza hodnôt. Mladá rodina, ktorá sa rozhodne hospodáriť na cirkevnej pôde, je práve jeden zo spôsobov, ako správne zvrátiť túto krízu. Preto ak si chceme mladých udržať doma, musíme im dať priestor, aby sa mohli realizovať. Naše združenie presne zadefinovalo hodnotiace body, ktoré majú napomôcť pri výbere vhodného hospodára na cirkevnej pôde. Tento návrh predstavujeme biskupom v jednotlivých diecézach. Ide nám hlavne o to, aby mali objektívny manuál, podľa ktorého sa rozhodujú o prenajímaní pôdy. Aby sa nestávalo, že príde silná finančná skupina a zvráti napríklad pôvodné rozhodnutie kňaza. Aby toto rozhodovanie nebolo subjektívne, ale aby existoval pevný rozhodovací model. Napríklad, chcem pestovať zeleninu, dostanem desať bodov, ak vysejem repku olejnú, získam v hodnotení jeden bod. Alebo ak budem robiť nejaké vzdelávacie tábory,

tak získam za to body a podobne. Cirkev by sa k tomu mala postaviť tak, že okrem peňazí za nájom, dokáže získať ešte väčšie hodnoty – stmelovať rodiny, vzdelávať deti a pozeráť sa na prírodu ako na Boží dar. A na to by mali byť jasne zadefinované podmienky, ktoré sú nespochybniteľné. Podmienky sme vypracovali ako návrh, ale samozrejme, cirkevní predstavitelia ich môžu ešte dopĺňať a prepracovať podľa potreby. Viem si predstaviť, že v obci sa do súťaže prihlásia viacerí záujemcovia a pôda sa medzi nich i prerozdeli.

”

OKREM PEŇAZÍ ZA NÁJOM DOKÁŽU ZÍSKAŤ EŠTE VÄČŠIE HODNOTY.“

Je práve vaše združenie tým garantom, že mladý farmár s minimom skúseností získa to správne know-how pre úspešné podnikanie v poľnohospodárstve?

Naše združenie je tu dvanásť rokov a máme za tento čas rozbehnutú spoluprácu s rôznymi univerzitami, výskumnými ústavmi, Národnou sieťou rozvoja vidieka, Agroinštitútom, preto ak príde požiadavka na vzdelávanie, snažíme sa ju čo najskôr zrealizovať. Aj my sami pripravujeme viaceré kurzy, ktoré prepájame s praxou, s návštevou fungujúcich fariem. Ak mladý chce podnikáť a pýta sa, u nás odpoveď nájde. Ak by sme nevedeli plnohodnotne odpovedať, vieme sprostredkovať kompetentných z rôznych inštitúcií či ministerstiev a dostane sa k relevantnej odpovedi.

Skúsenosť skôr hovorí, že mladí ľudia nemajú vypestovaný vzťah

k pôde. Je vašou ambíciou pomôcť mladým v tomto smere dozrieť?

V minulosti platilo, že ak sa budeš zle učiť, budeš kydať hnoj. Teraz, keď chodím po školách a robím osvetu, hovorím presne naopak – ak sa budeš dobre učiť, môžeš byť farmár. V súčasnosti máme v poľnohospodárstve k dispozícii moderné a zložité technológie, traktor má množstvo funkcií, presné systémy navigácie, napríklad pre výsev alebo hnojenie. Farmár musí byť vzdelaný a učiť sa musí celý život.

”

AK SA BUDEŠ DOBRE UČIŤ, MÔŽEŠ BYŤ FARMÁR.“

A čo medzinárodná spolupráca?

Naša medzinárodná spolupráca sa skladá z viacerých úrovní. Na inej

úrovni spolupracujeme s krajinami Vyšehradskej štvorky – s Poľskom, Maďarskom a Českom. Potom máme rozvinutú spoluprácu s postkomunistickými krajinami, teda s krajinami bývalého východného bloku – CERYC. A najväčšia organizácia je CEJA, čiže Európska rada mladých farmárov, v ktorej sú zahrnuté všetky organizácie mladých farmárov v EÚ.

Ktorá krajina je možno i vďaka podobne nastavenej legislatíve pre nás vhodná ako inšpirácia?

Históriu na Slovensku sú veľké poľnohospodárske podniky. Stále sa u nás traruje, že práve tie sú chrbtovou kosťou poľnohospodárskej výroby. Ale my nemôžeme zakladať našu budúcnosť na krivdách minulosti, ktoré sa tu udiali niekedy v roku 1948, keď tu bola násilná kolektivizácia. Vytvorili sa veľké poľnohospodárske družstvá, ktoré síce zamestnávali počas komunizmu všetkých ľudí z dediny, vytvárali potraviny a dokonca sme boli potravinovo sebestační a ešte sme i vyvážali. No a po revolúcii „šikovní“ zistili, že sa tu dá niečo získať a družstvá sprivatizovali. A dnes tu máme roľníkov, ktorí vlastnia niekoľko tisícové výmery poľnohospodárskej pôdy a vytvárajú na nej minimálnu produkciu. No skúsenosť z vyspelých krajín, ktoré neboli postihnuté komunizmom, je taká, že budúcnosť poľnohospodárskej výroby je v malých rodinných farmách. S manželkou sme to mohli vidieť v Írsku, kde sme pracovali desať rokov na malých rodinných farmách. Tie rodiny nemali Ferrari na dvore a ani najmodernejšie traktory, ale dopestovali zdravé potraviny, ovocie, zeleninu a vychovávali svoje deti ku skutočným hodnotám. Iný prístup je – vyťažiť, čo sa dá a rýchlo niekde zmiznúť, tak ako to robia niektoré finančné skupiny na Slovensku. Rodinné farmy v Írsku alebo v Holandsku majú bohatú históriu, ale fungujú príkladne i v krajinách, ako je

Slovinsko či Poľsko, ktoré na tento spôsob hospodárenia na poľnohospodárskej pôde dokázali rýchlo nabehnúť po páde socializmu. Poliáci majú priamo v ústave, že základom hospodárenia v poľnohospodárstve sú rodinné farmy. V Poľsku je priemerná veľkosť farmy 11 hektárov, v Slovinsku dokonca iba 6 hektárov. Keď sme tam boli na návšteve, mohli sme vidieť, ako krásne a účelne majú každý kúsok poľa využitý. Každá malá farma má aj spracovanie svojej vlastnej

produkcie. Keď pestovali ovocie, ponúkli nás vlastným džúsom. Ubytovali sme sa na malej agroturistickej farme a všetko, čo nám položili na tanier, bolo z ich produkcie. A to je základ potravinovej sebestačnosti dedín, regiónov i celej krajiny. Nepotrebujeme mať jedného veľkého vlastníka pôdy na celý Žilinský kraj, ktorý pestuje monokultúru a všetci sú nútení chodiť do zahraničia za prácou, ale potrebujeme fungovať v malom a efektívne.

Keby ste mali poradiť mladým, ktorí zvažujú možnosť podnikat' v poľnohospodárstve, kde by mali začať?

V prvom rade by takýto človek mal mať inšpiráciu, to je základ. Určite nie tak, ako za mnou prišiel jeden špekulant s tým, že nevie, či chce mať ornú pôdu alebo trvalo trávna-tý porast. Pýtal som sa ho, čo by chcel robiť na tej pôde, no jeho zaujímalo len to, kde sú vyššie dotácie. Tak toto je zlá motivácia, prečo ísť do poľnohospodárstva. Dotácie sú predsa len smeť oproti tomu, čo schopný farmár dokáže na pôde vyprodukovať. Ja som zástanca produkcie, to znamená, čo najviac vyprodukovať a čo najviac predat' vo vlastnej réžii. Keď chováte napríklad sto kráv a predávate mlieko po 30 centov, tak všetok zisk ide do mliekarní a obchodníkom. Keď máte farmu, kde je 20 alebo 30 dojníc a mlieko spracujete vo vlastnej réžii na jogurty a syry, tak dokážete mať porovnateľnú ziskovosť ako farma so sto dojnica-mi. Takto máte lepšiu ekonomickú výťažnosť a viete to predat' aj v rámci regiónu, a tým si budujete i meno. Keď mlieko predáte do mliekarní, nikde nie je napísané, kde bolo vyprodukované. Takto je to tiež šetrnejšie voči životnému prostrediu.

Je nová vláda pre vás nádejou na pozitívnu zmenu?

Určite treba odstrániť korupciu, ale i zjednodušiť legislatívu, ktorá by mala viac podporovať malé farmy, malé bitúnky, malé mliekarne a podobne. Napríklad by mal byť rozdiel pri hygienických štandardoch pre veľkú mliekareň, ktorú obsluhuje veľký počet ľudí, ako keď na rodinnej farme prichádza do styku s mliekom manžel, manželka a nikto viac. Takže áno, dúfame, že sa veci pohnú k lepšiemu.

Plytvanie potravinami je závažná problematika tejto doby. Venujete sa i tejto téme?

Plytvanie potravinami je veľká téma a aj minuloročný Agrofilm bol celý zameraný na túto problematiku.

Naozaj sa treba zamyslieť nad tým, koľko potravín končí v koši. Akciové letáky tlačia ľudí míňať peniaze na veci, ktoré ani v skutočnosti nepotrebujú. Mám podobný príklad zo života. Minulý rok na „Dušičky“ sa kresťanské médiá, ako rádio Lumen a televízia Lux zamerali na to, aby ľudí motivovali zbytočne nekupovať na hroby ozdoby z plastu, ktoré následne vytvárajú množstvo odpadu. V našej obci sa snažím pomáhať aj tým, že som správcom cintorína. Môžem potvrdiť, že takáto jednoduchá kampaň sa dostala našim obyvateľom do uší, a tých plastov bolo viditeľne menej a nielen u nás. Z toho vyplýva, že keď každý začne od seba, tak určite aj plytvanie potravinami budeme vedieť ubrzdiť.

”
**NEMÔŽEME ZAKLADAŤ
NAŠU BUDÚCNOSŤ NA
KRIVDÁCH MINULOSTI.“**

Pol'nohospodárska výroba má značný vplyv na životné prostredie. Do akej miery sa zaoberáte ekologickými otázkami? Je pre vás dôležité i environmentálne hľadisko?

Je rozdiel pozerat' sa na podnikanie z manažérskeho postu. Keď ako manažér máte snahu produkovať čo najväčší zisk a nepozerať sa na krajinu, na zvieratá, či na ľudí... Uvediem ako príklad dánske ošipárne na juhu Slovenska, ktoré vedľa vyrobiť mäso na veľmi vysokej profesionálnej úrovni, no neriešia, čo tu po nich zostane, keď sa pobalia. Znečistenie životného prostredia je problém práve takýchto megalomanských podnikov. Malí farmári dokážu lepšie diverzifikovať. Malý farmár nepotrebuje stovky ošipaných, stačí mu niekoľko kusov. Mnohí malí farmári sa púšťajú napríklad do bezobalovej produkcie, aby minimalizovali používanie plastov, alebo sa snažia minimalizovať chemické hnojenie,

či dokonca hospodária úplne bez používania chémie.

Je i ambíciou štátu podporovať mladých ľudí, ktorí chcú podnikat' v poľnohospodárstve? Majú napríklad dostatočnú legislatívnu podporu?

Je tu určitá schéma podpory mladých farmárov, ale z nášho pohľadu „podporujú, lebo musia.“ Je to preto, lebo v Európskej rade mladých farmárov sme presadili povinnosť aplikovať schému podpory mladých farmárov v každom štáte. Keď sme to v Bruseli predkladali, tak Poliáci, Nemci, Francúzi sa na nás pozerali, že čo to vlastne chceme, veď generáč-ná výmena v poľnohospodárstve je priorita vlád všetkých týchto krajín. No žiaľ, na Slovensku nie je. My máme veľké poľnohospodárske celky a každý nový mladý farmár je neželanou konkurenciou. U nás do roku 2016 neexistovala žiadna podpora pre začínajúceho mladého farmára. Až po našej intervencii v Bruseli sa u nás nastavila podpora mladých farmárov ako povinnosť, ale len v minimálnej miere. Po vyhlásení výzvy pred tromi rokmi sa prihlásilo okolo dvetisíc mladých farmárov a ku dnešnému dňu štát podporil len okolo štyristo. Niekedy sa cítim ako „nechcené dieťa“. Pritom na Slovensku je priestor pre malých i veľkých farmárov, ale všetci musia rozmýšľať „udržateľne“. Napríklad my s manželkou máme malú rodinnú farmu a je nám jasné, že prostriedky, ktoré sme do jej vybudovania vložili, sa nám dvom nevrátia. Úžitok však bude prinášať našim deťom. Treba myslieť perspektívne, nie že za dva – tri roky sa pobalím. Keď som sa v Írsku opýtal 13-ročného chlapca, čím bude, keď bude veľký, tak ho moja otázka pobavila. Vraj to je jasné – otec je farmár, dedo i pradedo boli farmári, a tak i on bude farmár. Vraj on bude už piata generácia v ich rodine, čo bude farmárčiť. Táto hrdosť nám, žiaľ, chýba. 🌱

SKÚSENOŠ FARMÁRA Z RAJECKEJ DOLINY DOBŘÉ POTRAVINY SA PREDÁVAJÚ SAMY

TEXT GABRIELA KVASNICOVÁ, FOTO ARCHÍV TIBORA PAPŠA

Malí farmári na Slovensku zažívali v ostatných rokoch všeličo, len nie priaznivé podmienky a podporu. Všetky úskalia ťažkých začiatkov a praktík konkurencie, ktoré možno smelo označiť za mafiánske, prekonal len niekoľko málo statočných. Takýmto „železom“ ukutom v ohni je i farma Skalka v Šuji majiteľa Tibora Papša, ktorá sa špecializuje na chov hovädzieho dobytku a oviec. Položili sme mu niekoľko otázok.

Ako vyzeralo vaše hospodárenie na začiatku?

Začínal som pred tridsiatimi rokmi s dvoma kravami a jedným koňom. Postupne som počty zvyšoval na štyri, šesť a dnes chovám dvesto kusov hovädzieho dobytku. Na začiatku som nemal prakticky nič, len chuť robiť. Veľmi mi vtedy pomohol pán dekan Ján Smolka, ktorý dôveroval môjmu projektu a prenajal mi pôdu, ktorá patrila Farnosti Čičmany. Aj keď sa moju ponuku snažil preplatiť iný záujemca, a nie úplne najčestnejším spôsobom, chlapsky sa za mňa postavil. A tak som postupne začal množiť hovädzí dobytok a ovce. Podobne ma podporil aj rajecký pán farár Peter Hluzák, ktorý mi tri roky dozadu prenajal cirkevnú pôdu. Dal mi svoju dôveru.

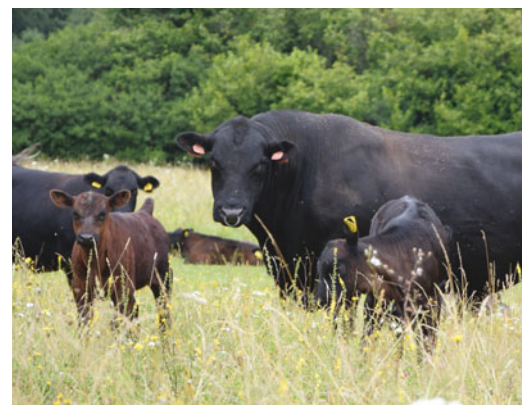
Čo považujete za kľúčové pre dosiahnutie efektívnosti farmy?

Jednoznačne je to finalizácia produkcie. Takto som to robil od samého začiatku. Keď sa mi podarilo namnožiť dobytok, zriadil som si malý bitúnok, aby som mohol spracovávať mäso a začal som ho predávať v okolí. A dodnes gro mojej produkcie ponúkam ako predaj z dvora. Nemal som takú výťažnosť, aby som bol schopný naplniť kamión a mäso vyviezť do zahraničia, a ani to nebol môj zámer. Mojm presvedčením je, že farmár má v prvom rade zabezpečiť svojou produkciou okolie a náš domáci trh. Doteraz na Slovensku platilo,

že len Taliani dostávali dotácie a všetka produkcia smerovala na taliansky trh.

Máte i osobnú skúsenosť s takýmto nerovným konkurenčným bojom?

Samozrejme. Boli časy, keď som sa bál doma rozsvietiť skôr, ako som pozatahoval všetky závesy... Agromafia mala na Slovensku zelenú a mladý začínajúci farmár v tejto konkurencii prakticky nemal šancu.

Myslíte si, že je reálne celú produkciu predat' vo svojom regióne?

Dobré potraviny sa predávajú samy, len to treba propagovať a legislatívne podporiť. Každý si rád kúpi kvalitné mäso a domáce vajička či med. Je predsa absurdné, aby sme dovážali poľské kurence či hovädzie z Brazílie, alebo čínsky med, keď si to vieme vyprodukovať i doma a navyše vo vysokej kvalite a ekologickým spôsobom.

Vy ste jeden zo zakladajúcich členov Združenia mladých farmárov na Slovensku...

To je moja srdcová záležitosť. My sme povinní podporovať mladých farmárov, veď kto to bude po nás robiť? Keď sa pozriete na naše

družstvá, tak tam nájdete pracovať len ľudí tesne pred dôchodkom. Mladí majú chuť pracovať, len im treba vytvoriť podmienky a podporiť ich. Vo Fačkove sme založili pasienkové spoločenstvo, kde sme mladým prepustili kúsok

pôdy a prídte sa pozrieť, ako je tam každý kúsok zeme vzorne obrobený. Presne tak ako to má byť. O pôdu sa treba zodpovedne postarať a potom môžeme mať i kvalitné domáce potraviny. 🌱

INZERCIA

NOE TELEVIZE DOBRÝCH ZPRÁV

Motýli cirkus

Nick Vujicic v hlavnej roli oceňovaného krátkometrážneho filmu. Hlavní hrdina Will díky lidem z nového cirkusu poznává, co je to přátelství a získává naději na lepší život.

Benedikt XVI., s úctou k pravdě

Nový dokument o emeritním papeži, který 16. dubna slaví 93. narozeniny.

KAM NA VÝLET V ŽILINSKEJ DIECÉZE? ŽERAVICA

TEXT A FOTO RASTISLAV ŠMIDOVÍČ

V okrese Považská Bystrica sa nad obcou Stupné týči povestami opradený vyhladkový vrch Žeravica (525 m n. m.).

Prvá písomná zmienka o obci Stupné pochádza z roku 1416. Vtedy obec patrila panstvu Bytča. Obyvatelia sa živili lovom rýb, ulovenými zvieratami a pestovali poľnohospodárske plodiny. V súčasnosti v obci nájdeme kaplnku Sedembolestnej Panny Márie z roku 1982, v ktorej je umiestnená drevená socha z roku 1805. V jej blízkosti je aj priestor na zaparkovanie vozidiel. Odtiaľto sa vydáme popri potoku Papradňanka až ku jaskynke Panny Márie Nepoškvrneného počatia s dreveným krížom. Z tohto miesta sa začína nielen krížová cesta smerom na vrch Žeravica, ale aj náučný chodník z roku 2019.

KELTSKÉ HRADISKO

Už prvé informačné tabule nás upozorňujú, na akom historicky významnom mieste sa nachádzame. Na prelome letopočtov túto oblasť obýval keltský kmeň Kotínov. Krížová cesta sa postupne klukatí na strmých svahoch a nie je vhodná pre osoby so zníženou pohyblivosťou. Vrch nie je vysoký, ale stúpanie je pomerne

prudké. Krížová cesta je zakončená veľkými drevenými krížmi. Chodník pokračuje ďalej na hrebeň, kde sa začína najkratšia časť prechádzky. Prechádzame miestami pôvodného starobylého keltského hradiska Žeravica. Akropola hradiska je najvyššie položená plocha. Má terasovito upravené základy v dĺžke asi 140 metrov, šírka je 5 až 10 metrov. Pri sondovaní archeológovia našli veľa vzácných predmetov. Medzi nimi hromadný nález, ktorý pozostával z dvoch kruhových šperkov a štyroch mincí z mladšej doby laténskej a ďalšie samostatné predmety, ako železná rituálna sekerka a strieborné mince neznámeho typu. Poukazuje to na minimálne 2500 rokov dlhé využívanie tohto miesta.

KRÁSNY VÝHLAD

Chodník ide po úzkom hrebienku a začínajú sa nám otvárať výhľady do doliny. Postupným klesaním po hrebieni prídeme až ku krížu, pod ktorým je schovaný svietnik do tvaru maličkého kaplnky. Z brala sa naskytá krásny výhľad na Papradňanskú dolinu, Klapy i Manínsku tiesňavu. Celá oblasť sa vyznačuje výskytom vzácných rastlín a živočíchov, ako sú napríklad kavyl pôvabný či chránený jasoň červenooký. 🌿

ZÁHRADA V APRÍLI

TEXT A FOTO DALIBOR HIRNER, ZÁHRADNÍCTVO
GARTEN – HIRNER, LIETAVSKÁ LÚČKA

Milí čitatelia, aj keď nás situácia prinútila ponúknuť vám náš časopis dočasne len v elektronickej podobe, čas sa nezastavil a vonku sa začala jar, a teda hlavná sezóna pre záhradkárov. Preto sme sa rozhodli priniesť vám novú rubriku, v ktorej vám chceme prinášať užitočné rady odborníka aktuálne vždy na daný mesiac v roku. Zorientujeme vás, na čo by ste nemali vo vašej záhradke zabudnúť i v tom, ako to urobiť čo najlepšie.

V tomto mesiaci je najviac prác a my pomaly nevieme, s čím skôr začať. V ovocnej záhrade si skontrolujeme vysadené stromy, či nám na nich nezostali splsené mumifikované plody, ktoré treba zo stromov odstrániť. No v žiadnom prípade ich nedávame do kompostu. Najlepšie je ich spáliť, aby sa nám pleseň nevrátila späť a nepoškodzovala nám úrodu ovocia moníliou.

Skontrolujeme si kôru stromov, či sa nám neobjavili poškodenia mrazom a odumretú kôru odstránime nožíkom. Rany potom ošetríme štepárskym voskom alebo balzamom. Takisto si skontrolujeme uchytenie stromčekov, stromčekových ríbezlí a egrešov. Pri raste kmienok hrubne a môže sa stať, že sa nám špagát alebo páska zarezali do kôry. Na uväzovanie kmienkov je najlepšia štepárska páska, lebo sa čiastočne roztahuje a nezareže

sa nám do kôry ako špagát alebo plastová páska.

Ak sme ešte neurobili výchovný rez na ovocných stromoch, môžeme tak urobiť teraz. Treba však dávať pozor, lebo kvetné púčiky sú už prebudené a vtedy sú veľmi krehké. Preto vstupujeme do koruny stromov citlivo, aby sme ich neolámali.

VYSÁDZANIE OVOCNÝCH STROMOV

Apríl je ideálny aj na výsadbu nových ovocných stromov a kríkov drobného ovocia – malín, černíc, čučoriedok či viniča. Pri výsadbe nikdy nedávame do jám čerstvý hnoj. Pri daždivom počasí by nám močovina mohla spáliť stromčeky. Preto používame radšej starý 4 až 5-ročný hnoj alebo vyzretý kompost. Ten premiešame 1:1 s pôdou, ktorú máme v záhrade. Pri výsadbe nezapúdajme na riadne upevnenie stromčekov. Kôl najprv zabijeme do vykopanej jamy a až potom vysádzame, aby sme stromček dobre upevnili.

JARNÝ VÝSEV

Keď sme si v jeseni porýľovali alebo poorali záhradu, môžeme teraz pripraviť pôdu na jarný výsev a sadbu odolnejšej zeleniny, lebo ešte môžu prísť jarné mrazy. V tomto období vysievame koreňovú zeleninu, šalát, jarnú cibuľku, pór a jarný cesnak. Tak isto vysádzame cibuľovú sadzačku, minuloročný pór a hrach. Do pôdy je dobré pred výsevom a výsadbou zapraviť dusíkaté vápno. Potrebné je aplikovať ho minimálne päť dní

pred výsevom alebo výsadbou. Dezinfikuje nám pôdu, ničí semená burín, likviduje pôdnych škodcov. Nezanecháva v pôde žiadne rezíduá. Obsahuje len vápnik, drevené uhlie a vzdušný dusík. Keby sme vysiali koreňovú zeleninu a potom aplikovali dusíkaté vápno, tak by nám spálilo semená.

ROZSÁDZANIE PRIESAD

Keď sme si v skleníku alebo doma za oknom vysiali rajčiny, papriku, zeler a hlúbovú zeleninu, je čas ich rozsádzať do malých kontajnerov – plastových sadbovačov alebo do rašelinových zakoreňovačov, aby sme ich potom v máji mohli vysádzať na pole alebo do fóliovníkov a skleníkov. Uhorky, tekvice, patizóny alebo melóny stačí vysievať až v poslednej dekáde apríla. Ich klíčivosť je rýchla a pri skorom

vysiatí by sa nám sadenice veľmi vytiahli a boli krehké.

OŠETRENIE OKRASNEJ ZÁHRADY

V okrasnej záhrade je čas na strihanie živých plotov, ostrihanie okrasných kríkov, ako tavelník, potentíl, weigélií, levandule a podobne. Zlatovku a dulovec je lepšie strihať až po odkvete, lebo by sme si ostrihali kvitnúcu krásu.

Okrasné trávy, hlavne tie vysoké, ako sú ozdobnice čínske (*Miscanthus sinensis*), striháme dvadsať centimetrov nad zemou. Takisto striháme aj kríkové ruže. Keď si vyčistíme okrasné záhony a odstránime všetky odumreté časti trvaliek, môžeme si ich nahnojiť, aby nám pekne rástli a kvitli. Nezabúdajme na chemickú ochranu proti plesniam, škodcom a hubovitým chorobám. Dnes už je veľa prípravkov, ktoré sú na báze výťažkov z rastlín a neškodia prostrediu a ani nám. To platí aj o ovocnej a zeleninovej záhrade. V jeden deň striekate a na druhý deň už môžete zberať úrodu. Na internete sa o takýchto prípravkoch dočítate viac. Kúpите ich v záhradkárskych potrebách, ale dajú sa objednať aj cez internet.

STAROSTLIVOSŤ O TRÁVNÍK

Aby sme si nedoničili okrasný trávnik, jeho ošetrovanie urobíme až keď máme okrasné záhony upravené a všetok odpad je odvezený. Ak nám trávnik rástol už v marci, treba ho pred vertikutáciou – prevzdušnením, pokosiť približne na 5 cm výšku. Potom prevzdušnením

odstránime všetky odumreté časti trávy a trávnik nahnojíme jarným trávnikovým hnojivom.

Niekedy, keď bolo veľa snehu, ostali nám holé miesta. Tie dosejeme osivom – regenerácia trávniku alebo trávnikový dosev. Niekedy plesne v trávniku ostávajú a holé miesta, aj keď sme dosiali trávové osivo, nám ostanú. Vtedy je dobré trávové semeno zmiešať s trávnikovým substrátom a zaliať vysiate miesta širokospektrálnym fungicídnym prípravkom na plesne v trávniku.

VYSÁDZANIE KVETOV

V tomto období v okrasnej záhrade vysádzame aj jarné cibuloviny, ako sú mečíky, frézie. Taktiež vysádzame georgíny, kanny a podobne. U mečíkov platí zásada: keď ich nasadíme do konca apríla, budú nám kvitnúť už na Annu. U mečíkov sa nová cibula tvorí počas rastu nad starou, preto je potrebné ich sadiť hlboko, približne 12 cm do zeme. Potom sa nám pri kvitnutí nebudú ani vyvalovať a nemusíme ich podopierať palicami. 🌱

ŽELÁM VÁM VŠETKÝM BOHATÚ ÚRODU A PŮŽITOK Z KRÁSNEJ ZÁHRADY.

RECEPTY Z DOMÁCEJ KUCHYNE

TEXT A FOTO LUCIA ŠMIDOVÍČOVÁ

SLADKÉ KVÁSKOVÉ VTÁČIKY

Tohtoročná jar je iná ako obvykle, čo si budeme hovoriť. Ale stromy budú kvitnúť tiež a ich kvety budú voňať rovnako. Verím tomu. A jahniatka a jarné štebotanie vtáčat pre mňa aj tento rok budú rovnako milé. Na tom nič nezmenia Jóbove zvesti uplynulých dní a týždňov. Väčšina z nás má viac času ako zvyčajne... A aj keď mnoho činností nie je možné uskutočniť, pretože chýbajú suroviny, tieto milé sladké vtáčiky sa budú dať zhmotniť určite. Stačí mať chuť, odhodlanie, dostatočne silný kvások a výsledok bude veľmi milý. Až tak, ako povedali niektoré z našich detí: „Mami a to fakt chceš tie pekné vtáčiky potom aj zjesť?“

Rozkvas: 60 g Lievito Madre (ak nemáte Lievito, použite klasický kvások tak, aby vzniklo 150 g rozkvasu), 60 g polohrubej múky, 30 g vody.

Cesto: 150 g rozkvasu, 120 g špaldovej múky (celozrnej), jednozrnka, celozrnná pšenica...; 300 g 00extra, prípadne špaldová hladká, prípadne celé množstvo 420 g len hladkej múky (špaldovej, pšeničnej), 80 – 90 g trstinového cukru, 1 čajová lyžička Sladenky, 65 g masla (rastlinná náhrada masla), 120 ml mlieka (rastlinná náhrada mlieka), 1 vajce, 1 žltok, 3 g soli.

Postup: Suroviny na cesto spojíme, najlepšie s pomocou robota, ručne sa dosť narobíme, prípadne môžeme využiť mocnejšiu mužskú dlaň. Cesto necháme nakvasiť do dvojnásobku jeho objemu. Veľmi záleží na teplote v miestnosti. Môže to byť aj okolo 3 – 4 hodín. Po vykvasení cesta vytvarujeme vtáčiky (ušľáme hadíka, ktorý bude hrubý ako palec, preložíme jeden koniec cez druhý. Pravý koniec prevlečieme spodkom cez stred slučky hore – to bude hlavička vtáčika a vyčnievajúcu nožičku trochu sploštíme – to bude chvostík), necháme finálne kvasiť približne 2 – 3 hodiny. Pred pečením potrieme vajičkom a pečieme vo vyhriatej rúre na 220 °C. Vložíme plech, stiahneme na 200 °C a pečieme 10 minút, potom stiahneme na 180 °C a dopekáme asi 10 minút. Treba sledovať a riadiť sa danosťami rúry. 🍷

DOBRÚ CHUŤ!

PLYNOVÉ KONDENZAČNÉ KOTLY, ELEKTROKOTLY A SOLÁRNE SYSTÉMY

PREDAJ - MONTÁŽ - SERVIS - REVÍZIE

⚡ **JUNKERS** Ⓜ **BOSCH** **WOLF**

Predajňa otvorená PO-PIA: 8:00-17:00 hod.

Informácie Vám radi poskytneme na uvedených telefónnych číslach alebo ich nájdete na **www.gato.sk**

**ceny kotlov
už od 830 €**

PREDAJŇA:

Na Šefranici 1275/18, 010 01 Žilina
Tel.: 0903 511 879, 0915 458 468
e-mail: gato@gato.sk

Peter Bakay

GATO.SK

Dobromat
Nákup, ktorý pomáha

Inštitút Communio, n. o., vydavateľa nášho časopisu, môžete podporiť aj nákupom prostredníctvom Dobromatu. Každý nákup cez internet môžete začať na **www.dobromat.sk** a nebude vás to stáť ani cent navyše.

PREDAJ LÁTKO NA RÚŠKA

www.amazonka-textil.sk

A. Bernoláka 41, Žilina
Tel.: 041/7234647

Nám. slobody č.168, Kysucké Nové Mesto
Tel.: 041/4214684

HYBRID

HYBRIDNÝ
ELEKTRICKÝ
POHON
BEZ NABÍJANIA

COROLLA HYBRID GR-SPORT

Zrodená víťaziť

Dynamický dizajn a nadšenie pre výkon. Športová, priestranná a zároveň úsporná Corolla Touring Sport Hybrid, ktorú jednoducho chcete jazdiť.

Toyota Corolla TS: Kombinovaná spotreba: 3,3 - 5,8 l/100 km, emisie CO₂: 76 - 132 g/km.

Dlhá 84, 010 01 Žilina, tel.: 041/706 52 00,
e-mail: toyota@atza.sk, www.toyota-zilina.sk